

Vill blása lífi í félagið

Vélfræðingurinn Gyða María er nýr formaður IDN-UNG.

6

Húsin risin á Laugarvatni

Ný orlofshús verða tekin í notkun í sumari. 10

Vélfræðimenntunin var stökkpallur

Helgi Guðbergsson hóf nýlega störf hjá gagnaveri atNorth.

36-37

„Ég festist strax eftir fyrsta túr“

Sigurður Örn Guðmundsson er yfirvélstjóri á Lagarfossi.

32-34

TÍMARIT

Lærði að lifa með eldgosum

Kristmundur Skarphéðinsson starfar hjá HS Orku í Svartsengi. 16-20

1. TBL. 19. ÁRG. 2025

„Eins og að vera á mörgum togurum“

Siguróli Sigurðsson hætti á sjónum og starfar nú í Búrfellsvirkjun. 50-54

Stund milli stríða Vélfræðingar frá Vélsmíðju Orms og Víglundar tóku upp aðalvél flutningaskipsins Lagarfoss í byrjun maímánaðar. Þeir unnu verkið bæði hratt og vel – enda er tíminn dýrmætur.

Tímarit VM

Útgefandi: VM

Ábyrgðarmaður: Guðmundur Helgi Þórarinnsson

Ritstjóri: Baldur Guðmundsson

Umbrot: Davíð Þór Guðlaugsson

Próforrk: Júlía Guðrún Ingólfssdóttir

Prentun: Stapaprent

Forsíðumynd: Ernnir Eyjólfsson

Aðrar myndir: Ernnir Eyjólfsson,

Sigtryggur Ari Jóhannsson o.fl.

VM - Félag vélstjóra og máltæknumanna

Stórhöfða 29, 110 Reykjavík

Sími: 575 9800

Fax: 575 9809

Heimasíða: www.vm.is

Netfang: vm@vm.is

Skiptiborðið er opið mánudaga til fimmtudaga

frá kl. 9-16 og föstudaga frá kl. 9-15

Skrifstofan er opin mánudaga til fimmtudaga

frá kl. 8-16 og föstudaga frá kl. 8-15

Stjórn VM skipa:

Guðmundur Helgi Þórarinnsson, formaður

Einan Sveinn Kristjánsson

Tinna Magnúsdóttir

Gunnar Sigurðsson

Pétur Freyr Jónsson

Helgi Már Sigurgeirsson

Sigurður Gunnar Benediktsson

Kristmundur Skarphéðinnsson

Ingí Bogi Hrafnsson

Efnisyfirlit

Pistill formanns – Guðmundur Helgi Þórarinnsson	4
Langar að blása lífi í IDN-UNG – Viðtal við Gyðu Mariu Norðfjörð Simonardóttur	6-7
Enn fullt á lífeyrisnámskeiðum	8
Nýju húsin risin á Laugarvatni	10-11
Fjölmenni fagnaði 1. maí með Fagfélögunum	12-13
Vel sóttur aðalfundur VM	14-15
Hefur lært að lifa með eldgosunum – Viðtal við Kristmund Skarphéðinnsson hjá HS Orku	16-20
Kraftmiklir kvennafundir hjá Fagfélögunum	21
Kristján Þórður kvaddur	22
Golfmót iðnfélaganna	22
Vel heppnaður Skrúfudagur	24-29
„Ég festist strax eftir fyrsta túr“ – Viðtal við Sigurð Örn Guðmundsson á Lagarfossi	32-34
Vélfræðimenntunin var stökkpallur – Viðtal við Helga Guðbergsson hjá gagnaveri atNorth	36-37
Aðild VM að ASÍ rædd og greind	38
Styrkurinn felst í samstöðunni – Grein eftir forseta ASÍ	40-41
Fullt út úr dyrum á Íslandsmóti iðngreina	42-43
Viðtal við Íslandsmeistarann í stálsuðu – Sigfús Björgvin Hilmarsson	44
Kaffiboðin mælast vel fyrir	46
Viðtal við Jóhann Magnússon hjá Samherja á Dalvík	48-49
„Eins og að vera yfirvélstjóri á mörgum togurum“ – Viðtal við Siguróla Sigurðsson í Búrfellsvirkjun	50-54
Nám í kælitækni í undirbúningi – Viðtal við Hlöðver Eggertsson	56-57
Gamla fréttin – kjarasamningur frá 1938	58
Gefur út sína fyrstu ljóðabók á tíræðisaldri	60-61
Krossgáta og þrautir	62-63

„Ég nota sjóðfélagavefinn
til að fylgjast með að
iðgjöldin skili sér til Birtu“

Réttlát verðlagning tryggir sanngjörn auðlindagjöld

Guðmundur Helgi Þórarinsson
formaður VM

Fátt hefur verið meira rætt á undanförunum misserum en auðlindagjöld. Ríkisstjórnin hefur gert það eitt af sínum meginmarkmiðum að tryggja sanngjörn og réttlát auðlindagjöld sem endurspeglar raunverulegt verðmæti auðlindarinnar og skila samfélaginu sanngjarnri hlutdeild í verðmætunum. Með réttum reikniaðferðum muni sjávarútvegurinn greiða réttlátt verð fyrir auðlindina. Í yfirlýsingum ríkisstjórnarinnar felst að hingað til hafi ekki verið greitt eðlilegt verð fyrir aflann.

Munurinn er of mikill til að hunsa hann

VM hefur lengi vakið athygli á að verðlagning á uppsjávarfiski til íslenskra bræðslna er ekki eðlileg. Fyrir nokkrum árum bentum við á að erlendu skipin fengju allt að 43% hærri verð en íslensk skip fyrir sams konar afla á sama degi. Er þetta sanngjarnt?

Hanna Katrín Friðriksson atvinnuvegaráðherra hefur einnig rætt um óréttmæta verðmyndun og bent á að þessi viðskipti hafi oft farið fram á undirverði. Þetta þýðir að veiðigjöld hafa lengi verið mun lægri en raunverulegt verðmæti aflans gefur tilefni til.

Í kjarasamningum sjómanna segir: „Útgerðarmaður hefur með höndum sölu aflans og hefur til þess umboð áhafnar að því er aflahlut hennar varðar. Hann skal tryggja skipverjum hæsta gangverð fyrir fiskinn, þó aldrei lægra en útgerðarmaður fær, þar með talin hrogn, lifur og bein.“

Hafi verið um óréttmæta verðmyndun aflans að ræða, eins og margt bendir til að hafi viðgengist um árabil, hafa sjómenn ekki aðeins verið hlunnfarnir heldur samfélagið allt. Samfélagið verður af tekjum ef verð á sjávarafurðum úr sameiginlegri auðlind

okkar er ekki rétt skráð. Hafnar- og bæjarsjóðir auk ríkissjóðs verða þá af tekjum í formi auðlindagjalda, útsvars og tekjuskatts.

Krafan er gagnsæi og sanngirni

Hér verður ekki lagt mat á hvað teljast sanngjörn auðlindagjöld. Ljóst er að það er hreinn þjófnaður ef verð á afla er falsað í þeim tilgangi að lækka laun sjómanna. Útgerðarmenn hafa fullt að

hærri auðlindagjöld muni leiða til frekari samþjöppunar í greininni en staðreyndin er sú að mikil samþjöppun hefur átt sér stað allt frá því sala á kvóta var leyfð. Sú samþjöppun tengist ekki veiðigjöldum. Í dag halda tíu stærstu útgerðirnar á yfir 50% heildarkvótans.

Á kolmunnavertíðinni í vor greiddu útgerðarmenn íslenskum sjómönnum 28-33 krónur á kíló en erlendir aðilar hafa ekki upplýst hvað þeir fá greitt fyrir sama afla þegar hann er seldur hérlandis. Á sama tíma hafa íslensk skip sem selt hafa afla sinn til Danmerkur fengið 45-49 krónur á hvert kíló. Þetta bendir óneitanlega til þess að íslensk útgerð sé að hlunnfara sjómenn sína og þar með alla þjóðina. Útgerðarmenn skulda sjómönnum og almenningi útskýringar á þessum mikla verðmun á uppsjávarafla.

Stéttarfélög sjómanna hafa árum saman bent á þetta hróplega óréttlæti. Nú er tímabært að

stjórnvöld taki málið föstum tökum, krefji útgerðina skýringa og dragi hana til ábyrgðar.

Að lokum vil ég senda sjómönnum og fjölskyldum þeirra mínar bestu kveðjur á sjómannaðaginn. Megi dagurinn færa ykkur gleði og ánægjustundir með vinum og vandamönnum.

”

Stéttarfélög sjómanna hafa árum saman bent á þetta hróplega óréttlæti. Nú er tímabært að stjórnvöld taki málið föstum tökum, krefji útgerðina skýringa og dragi hana til ábyrgðar.

ALVÖRU VERKFÆRI SÍÐAN 1997

Taliur

Handverkfæri

Rafmagnsverkfæri

Lyftibúnaður og tjakkar

Rafmagnsvörur og ljós

Skurðar og slípivörur

Efnavörur

o.m.fl.

GEDORE

VERKFÆRA
SALAN

Langar að blása lífi í IÐN-UNG

Vélfræðingurinn **Gyða María** er vélstjóri á rannsóknaskipinu Árna Friðrikssyni. Hún var í apríl kjörin nýr formaður IÐN-UNG.

Markmið IÐN-UNG er að vekja athygli ungs fólks á stéttarfélögunum og hlutverki þeirra,“ segir vélfræðingurinn Gyða María Norðfjörð Símonardóttir, sem í mars var kjörin formaður IÐN-UNG.

Gyða María hefur verið í stjórn félagsins undanfarin tvö ár en segir að félagið hafi ekki verið nógu duglegt að koma sér á framfæri. Því vilji hún breyta. „Mig langar svolítið að blása lífi í starfsemina og koma þessu af stað. Mér finnst þetta mjög áhugavert félag og hlakka til að hefjast handa.“

IÐN-UNG er hagsmunafélag fyrir ungt fólk í iðnaði. Gyða María segir að almennt séð sé ungt fólk ekki nógu virkt innan stéttarfélaga – margir hafi hreinlega ekki hugmynd um hvað þau geri. „Við viljum efla

fræðsluna um þessi málefni og reyna að sjá til þess að ungt fólk sé á staðnum þegar talað er um ungt fólk í iðnaði. Ég er mjög spennt að takast á við það verkefni.“

Nýtt fólk í hverjum túr

Gyða María lauk vélstjóranámi og sveinsprófi í vélstjórn 2022 og námi í rafvirkjun 2023 en á eftir að þreyta sveinspróf í þeirri grein. Hún hefur undanfarið ár verið vélstjóri á rannsóknaskipi Hafrannsóknastofnunar, Árna Friðrikssyni. Þar líður henni vel og hún nefnir sérstaklega hvað það sé gaman að fara með nýrri áhöfn á sjó í hvert sinn.

„Mér finnst svo áhugavert að ræða við rannsóknafólkið sem kemur með okkur í leiðangra. Það kemur alltaf fólk af nýjum sviðum stofnunarinnar með okkur í hvern túr. Það er aldrei sami hópurinn og það er mjög skemmtilegt.“ Hún segir að það að vera á rannsóknaskipi sé svolítið annar handleggur en að vera á fiskiskipi – þar sem veiðin sé í aðalhlutverki. Hún hefur þó aldrei starfað á fiskiskipi.

Góður vinnustaður

Þrír vélstjórar eru um borð í Árna Friðrikssyni í hverjum túr og hópurinn vinnur að sögn Gyðu Maríu vel saman. „Það er mjög góður mórall um borð og ég myndi segja að þetta væri mjög góður vinnustaður. Hér er allt til alls; góður matur, líkamsrækt og jafnvel sauna. Þetta er næstum eins og að vera á hóteli,“ segir hún og hlær.

Gyða María segist alltaf hafa haft áhuga á hlutum og vélbúnaði. Henni finnst gaman að leysa alls kyns vandamál sem kunna að koma upp í starfinu. „Mér finnst þetta mjög sniðug leið til þess að fara í lífinu og möguleikarnir eru endalausir,“ segir hún og bætir við að hún sjái ekki eftir því að hafa valið þessa leið.

Þarf að auglýsa námið betur

Karlar eru í miklum meirihluta meðal starfandi vélstjóra á Íslandi. Gyða María segir að ef til vill viti stelpur síður af því að þessi leið sé í boði. „Ég var oft spurð að því hvað ég væri að læra og hvað vélfræðingur væri. Þegar það er tengt við sjóinn áttar fólk sig betur á því en vélfræðingur er svo miklu meira en bara sjórin,“ segir hún og heldur áfram:

„Ég held að þetta nám sé ekki nógu vel auglýst í samfélaginu. Iðngreinarnar eru mjög mikilvægar starfsgreinar fyrir samfélagið og það er einmitt það sem ég vil tala um í hlutverki mínu sem formaður IÐN-UNG.“

Til hamingju með daginn

HD hefur lengi átt náið samstarf við íslenskan sjávarútveg. Endurnýjun og tæknivæðing fiskiskipaflotans síðustu ár hefur kallað á fjölbreyttari og sérhæfðari viðhaldsþjónustu – sem við stöndum stolt að.

Við erum alltaf reiðubúin með varahluti og sérþjálfað starfsfólk til að tryggja að dýrmæt landlega stoppi ekki lengur en nauðsynlegt er.

Enn fullt á lífeyrisnámskeiðum

Fagfélögin buðu félagsfólki sínu upp á námskeið um lífeyrismál mánudaginn 31. mars kl. 18.00. Námskeiðið var haldið í húsnæði Fagfélaganna að Stórhöfða 29–31 og var þátttökuföldi takmarkaður. Vegna mikillar eftirspurnar var uppselt á námskeiðið og færri komust að en vildu. Raunar fylltist námskeiðið sama dag og það var auglýst.

Á námskeiðinu var farið yfir helstu þætti lífeyrismála, þar á meðal réttindi og skyldur félagsmanna, uppsöfnun lífeyrisréttinda og hvernig best er að skipuleggja eftirlaunaárin. Markmiðið var að veita félagsfólki skýra og hagnýta innsýn í lífeyriskerfið og svara þeim spurningum sem kynnu

að vakna. Kennari á námskeiðinu var Björn Berg Gunnarsson.

Vegna mikils áhuga hyggjast Fagfélögin

halda fleiri lífeyrisnámskeið á næstunni. Félagsmenn eru hvattir til að fylgjast með tilkynningum á heimasíðu Fagfélaganna og í fréttabréfum til að tryggja sér þátttöku í næstu námskeiðum.

Verð með VSK

Sýnishorn af því helsta á www.jupo.is

SPARTUS

EasyMIG 210LED

Einfasa MIG/MAG, TIG, MMA og fyrir FLUX

85.503 kr.

EasyTIG 206P DC

Einfasa létt og meðfærileg TIG HF/LIFT vél

98.208 kr.

FERROS 3D

2000 x 1000 mm suðuborð á hjólum. 28 mm göt

629.052 kr.

EasyCUT 40s

Handhægur einfasa plasmaskeri. Hám. þykkt 20 mm með innbyggðri loftpressu

151.999 kr.

EasyMIG 227 Dual Pulse

Einfasa, einnig fyrir ál

158.380 kr.

EasyTIG 208P AC/DC

Meðfærileg einfasa TIG suðuvél

153.760 kr.

MAXIMUS 3D Mobile Lift

2000 x 1000 mm suðuborð á hjólum með rafknúnni lyftu

2.134.700 kr.

ProARC 500CEL

Þriggja fasa 500A pinnasuðuvél

298.462 kr.

EasyMIG 500 Dual Pulse

Þriggja fasa 500A, á vagni með kæli og aðskildum vírmatare

617.148 kr.

ProTIG 325PW AC/DC

Öflug þriggja fasa með kæli á vagni

549.692 kr.

03A

Aukahlutasett fyrir suðuborð. 52 hlutir

397.500 kr.

EasyARC 205

Þínulítill einfasa 200A pinnasuðuvél 4 kg, 27x13x20 sm

33.739 kr.

Laser suðuvélar

Jupo Íslandi og SPARTUS® kynna 1500W, 2000W og 3000W laser suðuvélar.

1500W vélin er með einföldum vírmatare, en 2000W og 3000W eru einnig fáanlegar með tvöföldum vírmatare.

SPARTUS® Easy 1500 laser með einföldum vírmatare

1.457.000 kr.

SPARTUS® Easy 2000 laser með tvöföldum vírmatare

1.924.700 kr.

SPARTUS® Easy 3000 laser með tvöföldum vírmatare

2.742.700 kr.

Járn:

1500W - hámarksþykkt 5mm
2000W - hámarksþykkt 6mm
3000W - hámarksþykkt 8mm

Einnig fyrir ryðfrítt, milt stál, galvaniserað járn, ál og eir

CNC plasmaskurðarborð þrjár stærðir - eitt verð

3.865.080 kr.

PRO GLADIATOR 2050 CNC - plötustærð 1050 x 2050 mm
PRO GLADIATOR 2550 CNC - plötustærð 1330 x 2550 mm
PRO GLADIATOR 3050 CNC - plötustærð 1550 x 3050 mm

Þrjár gerðir af plasmaskerum:

PROCUT85CNC	skera hámark 40 mm	385.500 kr.
PROCUT125CNC	skera hámark 55 mm	515.344 kr
PROCUT145CNC	skera hámark 60 mm	601.400 kr.

Jupo Íslandi og SPARTUS® kynna:

Hinar þrautreyndu SPARTUS® suðuvörur úr hjarta skipasmíðaiðnaðarins í Póllandi.

Síðastliðin 30 ár hefur Nov-Weld í Póllandi nútímavætt, þróað og framleitt rafsuðutæki - sem byggja á yfir 100 ára reynslu úr skipasmíðastöðvum sem enn leita til Nov-Weld.

Við bjóðum suðuvélar allt að 500A, pinnasuðu, MIG/MAG suðu, TIG DC og AC/DC, plasmaskera, lasersuðuvélar, suðuborð, CNC plasmaskurðarborð og alla nauðsynlega fylgihluti.

Með útsjónarsemi getum við boðið þrautreyndar gæðavörur og gott verð, þar sem vöruhús Jupo Íslandi ehf er í Póllandi. Afgreiðslutími eru 2 til 4 vikur á öllum suðuvélum og suðuborðum, en 8 til 10 vikur á CNC plasmaskurðarborðum.

www.jupo.is

Varahlutir og smærri hlutir eru sendir samdægurs
Tveggja ára ábyrgð og 14 daga skilafrestur

Jupo Íslandi ehf
kt 630615-1270
www.jupo.is
Sími 774 - 4344
jupo@jupo.is

Nýju húsin risin á Laugarvatni

Mikil uppbygging orlofshúsa VM.

Bygging tveggja nýrra og glæsilegra orlofshúsa VM á Laugarvatni er á lokametrunum. Meðfylgjandi mynd var tekin 10. maí síðastliðinn. Til stendur að húsin verði tekin í notkun í sumar. Húsin eru sömu stærðar og stærstu húsin sem fyrir eru á svæðinu, eða jafnstór húsum nr. 10 og 14, sem félagsfólk VM þekkir vel.

Í hvoru húsi eru þrjú svefnherbergi, tvö með hjónarúmum og eitt með fjölskylduköju, og svefnpláss fyrir allt að sjö gesti. Húsin eru búin öllum helstu þægindum, með aðgangi að sundlaug, heitum pottum, gufubaði og sturtum á svæðinu. Með hverju húsi fylgir kort sem veitir gestum rétt til að spila golf á vellinum í Miðdal.

Nýju húsin voru byggð í stað tveggja eldri húsa sem hafa nú verið rifin. Þau verða kærkomin viðbót við þá glæsilegu aðstöðu sem félagsfólk VM nýtur nú þegar á Laugarvatni. Útleiga húsanna verður auglýst á vef félagsins þegar nær dregur og mun reglan „fyrstur kemur, fyrstur fær“ gilda.

Miklar endurbætur í Svignaskarði

Í Svignaskarði hafa bæði hús félagsins verið tekin í allsherjar yfirhalningu þar sem skipt var um allar innréttingar, hurðir, baðherbergi og gólfefni, auk þess sem húsin voru máluð að innan. Að utan var þakið endurnýjað, nýr pallur smíðaður, nýr heitur pottur settur upp og húsin máluð. Stefnt er að því að opna húsin fyrir sumarið og verður það einnig auglýst sérstaklega á vef félagsins.

MYNDIR: ERNIR

Til hamingju með sjómannadaginn

Við tökum landstímið með ykkur

Tækniskólinn
skóli atvinnulífsins

Fjölmenni fagnaði 1. maí með Fagfélögunum

Félagsfólk VM og hinna Fagfélaganna tók þátt í kröfugöngu á baráttudegi verkalýðsins 1. maí síðastliðinn. Að kröfugöngu lokinni héldu Fagfélögin kaffisamsæti að Stórhöfða 29–31, þar sem fjölmargir félagsmenn komu saman og nutu bæði veitinga og samveru.

Þátttökan í hátíðahöldunum var afar góð en á þessum degi minnum við okkur á mikilvægi samstöðunnar á vinnumarkaði og gildi sameiginlegrar baráttu fyrir bættum kjörum og réttindum launafólks.

Í hátíðaræðu sinni á Ingólfstorgi lagði Jóhanna Bárðardóttir, formaður Félags fagkvenna, áherslu á mikilvægi þess að brjóta niður staðalímyndir og fordóma í atvinnulífinu. Hún sagði meðal annars: „Ég var tæplega þrítug þegar ég ákvað að láta ekki staðalímyndir, fordóma og mótlæti hafa áhrif á það hvað ég ætlaði að verða þegar ég yrði stór.“ Jóhanna hvatti til þess að allir, óháð kyni, fengju jöfn tækifæri til að fylgja draumum sínum og að samfélagið styddi við fjölbreytileika í iðngreinum.

Fagfélögin þakka öllum sem tóku þátt og hvetja félagsmenn til áframhaldandi virkrar þátttöku í starfi félaganna. ►

MYNDIR: SIGTRÖGUR ARI

Vel sóttur aðalfundur

Aðalfundur VM – Félags vélstjóra og málmæknimanna fór fram miðvikudaginn 16. apríl síðastliðinn í húsnæði félagsins að Stórhöfða 29–31. Fundurinn hófst klukkan 17:00 og var vel sóttur af félagsmönnum.

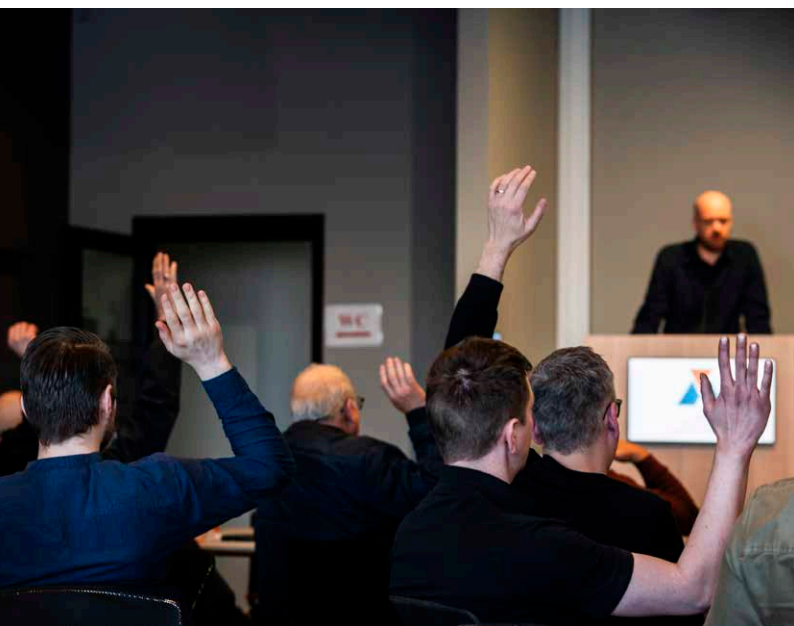
Á dagskrá fundarins voru hefðbundin aðalfundarstörf, þar á meðal kynning og

samþykkt ársreikninga, skýrsla stjórnar um starfsemi félagsins á liðnu ári og kosningar í stjórn. Einnig var fjallað um helstu verkefni og áherslur félagsins fyrir komandi starfsár.

Meðal umræðuefna voru kjaramál, fræðslumál og framtíðarsýn félagsins í ljósi breyttra aðstæðna á vinnumark-

aði. Félagsmenn tóku virkan þátt í umræðum og lögðu fram ábendingar og tillögur að verkefnum sem styrkja starfsemi félagsins og bæta þjónustu við félagsmenn.

Á fundinum tilkynnti formaður félagsins að hann hygðist ekki gefa kost á sér til endurkjörs að ári liðnu.

Hefur lært að lifa með eldgosunum

Tólf vélfræðingar úr röðum VM starfa hjá HS Orku í Svartsengi og í Reykjanesvirkjun. Þeir hafa þurft að sinna starfi sínu undir stöðugri ógn frá náttúruöflunum undanfarin ár. **Kristmundur Skarphéðinsson**, vélstjóri, trúnaðarmaður og stjórnarmaður í VM, segir að ef til vill hafi starfsmennirnir ekki haft tíma til að meðtaka allt það sem gengið hafi á. Öryggi starfsfólks sé þó í algjöru fyrirrúmi.

Eftir þetta fyrsta gos fórum við þó svolítið að lifa með þessu. Við erum komnir með varnargarða og menn vita hvernig Sundhnúksprungan liggur. Það hefur ekki verið neinn taugatitringur þannig. En við búum líka að því að fyrirtækið setur öryggi okkar ofar öllu öðru. Við erum hvattir til að fara úr stöðinni ef okkur líður illa í þessum aðstæðum.“ Þetta segir Kristmundur Skarphéðinsson, vélstjóri og trúnaðarmaður hjá HS orku.

Kristmundur hóf störf hjá fyrirtækinu um aldamótin og hefur því starfað í Svartsengi í 25 ár. Óhætt er að segja að síðustu fjögur árin hafi verið viðburðarík en þó sérstaklega eftir að fór að gjósa á Sundhnúksgígaraðinni, steinsnar frá orkuverinu. Hurð skall nærri hælum í vetur þegar hraun flæddi upp að varnargörðum. Þeir hafa nú verið hækkaðir og styrktir.

Svartsengi er jarðvarmavirkjun staðsett um 4 km norðan við Grindavík á Reykjanesskaga, við hlið Bláa lónsins. Hún er rekin af HS Orku og hefur verið í rekstri frá árinu 1976. Svartsengi var fyrsta jarðvarmavirkjun í heiminum sem sameinaði framleiðslu á rafmagni og heitu vatni fyrir hitaveitu. Virkjunin þjónar nú yfir 21.000 heimilum á Reykjanesskaganum með rafmagni og heitu vatni.

Auk Svartsengis rekur HS Orka Reykjanesvirkjun á suðvesturhorni Reykjanesskaga. Um er að ræða raforkuver með uppsett afl upp á 130 MW. Virkjunin nýtir háhitajarðvarma og var fyrsta virkjunin á Íslandi til að nýta jarðgufu við svo háan hita til raforkuframleiðslu. Auk þess rekur HS Orka Brúarvirkjun í Tungufljóti, sem tekin var í notkun 2020 og var fyrsta vatnsaflsvirkjun fyrirtækisins. Uppsett afl er 9,9 MW. Loks rekur HS Orka tvær vatnsaflsvirkjanir í Fjarðará í Seyðisfirði, sem samtals eru 9,8 MW.

„Eftir þessar breytingar sem verið er að vinna að hérna í Svartsengi verðum við með uppsett afl upp á 110 MW í virkjuninni. Svo framleiðum við heitt vatn, allt að 550-600 sekúndulítra. Hér kemur heitur sjór upp úr holunum og hann fer inn í skilju. Við nýtum bæði gufuna og heita sjóinn til að hita kalda vatnið upp í 92-93 gráður áður en við sendum það yfir á Fitjar. Svo erum við auðvitað að skaffa Bláa lóninu heitan sjó. Ef eitthvað er umfram dælum við því að hluta til aftur niður í jarðhitageyminn. Maður þarf alltaf að setja eitthvað af vökva niður aftur – það má hvorki vera of mikið né of lítið,“ útskýrir Kristmundur.

Hann segir enn fremur að til standi að auka vatnsframleiðsluna á næstu árum með því að endurnýja búnað. Talið sé að svæðið eigi að geta borið um 750 sekúndulítra af heitu vatni. ►

Lítill framleiðsluskerðing hefur orðið

Þótt ótrúlegt megi virðast hafa jarðhræringarnar á svæðinu lítill sem engin áhrif haft á framleiðslu virkjunarinnar. Gasmagn hefur aukist í nokkrum borholum en Kristmundur segir að stöðin hafi orðið fyrir lítilli framleiðsluskerðingu – þrátt fyrir allan hamaganginn. „Við höfum orðið fyrir smávægilegu tjóni og einhverri skerðingu á framleiðslu,“ segir hann og bætir við: „Gasinnihald í holunum jókst og leiddi til þess að ein vélín skilaði nokkrum megavöttum minna. Með því að breyta blöndun gufunnar inn á vélina tókst að bæta fyrir þessa skerðingu og ná upp fyrri afköstum, þó að gasmagnið sé enn til staðar í holunum vegna jarðhræringanna,“ útskýrir hann.

Eins og kunnugt er rann hraun yfir heitavatnslögnina í einu gosinu á síðasta ári, þannig að hún rofnaði og íbúar á Reykjanesi urðu heitavatnslausir í um fjóra daga. Viðgerðin, sem gerð var á met tíma, hefur haldið allar götur síðan. Að sama skapi slitnaði raflína í einu gosinu með þeim afleiðingum að Svartsengi kom ekki rafmagn frá virkjuninni í um fimm sólarhringa. Kristmundur segir að Landsnet hafi strax ráðist í að hækka mastur á hættusvæðinu verulega og búa sig þannig undir frekari hamfarir. „Þeir eru komnir með nokkur plön til að bregðast við þessu. En þrátt fyrir allt þetta hafa hér ekki orðið skemmdir á vélbúnaði.“

Vélstjórinn Sigurður Svansson var með Kristmundi á vakt þegar VM heimsótti Svartsengi, snemma í maí. Hann segir að mestu máli hafi skipt að kaldavatnslögnin hélt. „Það er gullæðin í virkjuninni. Vélarnar

hér eru allar vatnskældar með köldu ferskvatni og heita vatnið sem við dælum frá stöðinni er í grunninn kalt vatn. Þannig að kalda vatnið er algjört gull og undirstaða í verksmiðjunni. Ef sú lögn hefði farið hefði þetta getað farið illa,“ segir Sigurður.

Kristmundur segir aðspurður að skjálftarnir, áður en gosin hófust, hafi um tíma verið gríðarlegir. „Það gekk allt til herna. Það eru einhverjar sprungur í mannvirkjum eftir þessi læti en vélbúnaðurinn og vatnsframleiðslan hefur haldist óbreytt. Það er í raun alveg ótrúlegt.“

Stöðin í fyrsta sinn mannláus

Þegar fyrsta gosið varð á Sundhnúksgígaraðöðinni gerðist það í fyrsta sinn frá opnun stöðvarinnar árið 1978, að hún varð mannláus. „Við erum með tvær stjórnstöðvar herna á svæðinu. Hér í Svartsengi er ein, þar sem við getum fylgst með öllum okkar virkjunum. Í Reykjanesvirkjun er önnur. Þegar allt fór af stað í þarsíðasta gosi flúðum við út í Reykjanesvirkjun,“ útskýrir Kristmundur.

Sigurður bætir við að það hafi verið hrollvekjandi upplifun að fylgjast með bjarmnum frá stóra gosinu því fyrst um sinn virtist gosið hafa komið upp innan varnargarða. Þeir hafi hins vegar séð á mælum í Reykjanesvirkjun að stöðin starfaði eðlilega. Það hafi verið mikill léttir þegar í ljós kom að gosið var utan garða. „Þetta leit úr fjarlægð út fyrir að vera að skera Svartsengi og inn í Grindavík. Eins og þetta væri bara undir Þorbirni. Manni var ofsalega brugðið,“ segir hann.

”

Kalda vatnið er algjört gull og undirstaða í verksmiðjunni. Ef sú lögn hefði farið hefði þetta getað farið illa.

- Sigurður Svansson

Öryggismál eru í algjöru fyrirrúmi hjá HS Orku. Kristmundur segir að gasmælar séu í og við húsakynni virkjunarinnar og öryggisreglur séu í hámarki. „Hér eru menn ekki látnir sofa á nóttunni ef hætta er á að gas frá virku eldgosi geti borist yfir virkjunina – eða ef einhver hætta er talin vera fyrir hendi. Í þessum hamförum hafa þeir þrátt fyrir allt ekki verið margir dagarnir sem við gátum ekki verið hérna,“ útskýrir Kristmundur. Hann segir að jarðhræringarnar hafi leitt til þess að enn fastara hafi verið tekið utan um öryggismálin. Það sé vel og miði fyrst og fremst að því að tryggja öryggi starfsfólks.

Jarðskjálftarnir verstir

Kristmundur viðurkennir aðspurður að þegar lætin séu sem mest geti verið óþægilegt að vera svona nálægt eldstöðinni. „Jarðskjálftarnir eru eiginlega það sem hefur verið óþægilegast – og svo alveg í upphafi gosanna, þegar menn eru ekki búnir að sjá hvernig það hagar sér,“ segir Kristmundur og bætir við að sjálfvirkir mælar í einni borholunni sendi boð í símtæki starfsmanna þegar ákveðnu gildi í holunni sé náð. Fyrirvarinn, þegar gos er annars vegar, sé yfirleitt 30-40 mínútur. „Þá förum við yfir í Reykjanesvirkjun og sofum þar. Auðvitað eru menn órólegir þegar svona gengur yfir en einhvern veginn hefur maður lært að lifa með eldgosunum.“

Sigurður bætir við að ef til vill séu starfsmenn virkjunarinnar ekki búnir að meðtaka þessa atburði. Það muni gerast þegar frá líður. „Þú veist aldrei neitt með jörðina og menn hugsa örugglega stundum með sér hvort jörðin muni rofna undir manni. Ég var hérna á vakt þegar stóra gosið kom, sem var þar síðast. Það byrjaði að koma tikk í holu númer 12 og við fengum það sent í símana okkar. Þá vissum við að við hefðum hálf tíma. Svo fóru lúðrarnir í gang, sem eru hér og í Grindavík og úti um allt á svæðinu – lúðrarnir sem segja fólki að rýma. Við undirbjuggum brottför, ræstum ljósavélar og annað slíkt og fórum eftir því plani sem okkur er uppálagt,“ segir Sigurður.

Ekki búnir að meðtaka allt

Kristmundur bætir við að auðvitað hafi þetta áhrif á menn, ekki síst þá sem einnig búa á Reykjanesi. Sjokkið hafi verið mest við fyrsta gosið á Sundhnúksgeiraröðinni. „En eftir fyrsta gosið hefur maður bara lært að lifa með þessu. Þetta venst kannski aldrei og þetta eru vissulega óvenjulegar starfsaðstæður. Það verður að segjast,“ segir hann. Sigurður bætir við að fyrr um daginn hafi þeir Kristmundur farið í eftirlitsferð um svæðið á bíl. Þeir óku í átt að niðurdælingarlögninni sem liggur í átt að Eldvörpum.

„Á leiðinni keyrum við yfir varnargarð og Krissi tekur svo hægri beygju og ætlar að keyra gamla Bláa lóns-vegin, af gömlum vana. Við öukum eftir honum og erum eitthvað að spjalla en keyrum svo bara fram á hraunvegg. Við vorum búnir að gleyma honum. Ég held að við séum ekki almennilega búnir að ná utan um þetta allt.“

”

Jarðskjálftarnir eru eiginlega það sem hefur verið óþægilegast

- Kristmundur Skarphéðinsson

Trúnaðarmaður í 15 ár

Eins og áður segir hefur Kristmundur unnið hjá HS Orku í 25 ár. Þá var starfsemin mun minni en hún er í dag. Hann hefur því fylgst með fyrirtækinu vaxa. Hann segir í raun ótrúlegt að eldsumbrotin hafi ekki haft áhrif á stækkun orkuversins í Svartsengi, sem sé langt komin. Hún sé á áætlan. „En það hefur auðvitað verið mjög krefjandi að framkvæma í miðjum eldsumbrotum. Þetta er afrek,“ segir hann.

Kristmundur hefur verið trúnaðarmaður starfsmanna frá 2010. Hann segir að hlutverkið geti stundum verið stórt. „Þetta er alveg hellings hlutverk en það þarf einhver að taka þetta að sér. Okkur hefur fjölgað, ▶

”

Hér ertu kominn í allt annað þegar þú ert farinn að eiga við gufu og jarðsjó. Þú lærir það ekki í skóla.

- Kristmundur Skarphéðinsson

starfsmönnum hér í VM. Við erum 24 starfsmenn í heildina sem erum félagsmenn VM. Þar af eru 12 vélfræðingar. Meirihluti þessara vélfræðinga er líka með rafvirkjaréttindi. Í mörgum öðrum orkuverum er helmingurinn vélfræðingar en hinn helmingurinn rafvirkjar. Hér eru þetta allt vélfræðingar í grunninn. Það er mjög dýrmætt á þessum vinnustað og ég hvet þá sem eru í Vélskólanum til að sækja sér þau réttindi einnig.“

Fjölbreytt verkefni

Hjá HS Orku, í Svartsengi og Reykjanesvirkjun, starfa 12 vélstjórar eins og hér að ofan segir, sem allir eru í VM. Þeir ganga vaktir og eru tveir á vakt eða bakvakt allan sólarhringinn, árið um kring. Fjórir vélfræðingar eru á vakt í hverri viku, tveir í Svartsengi og tveir í Reykjanesvirkjun. Vaktafyrirkomulagið er þannig að eina vikuna er starfsmaður á vakt í stjórnstöð og sinnir þaðan rekstri stöðvarinnar, stýrir vatnsnotkun ofl. Þá vikuna er unnið frá sjö til sjö, frá föstudegi til föstudags. Hinir þrír sinna þá viðhaldi eða annarri vinnu. Tveir þessara fjögurra gista á staðnum og eru þá á bakvakt um nóttina en hinir tveir vaktmennirnir fara heim og eru á bakvakt þaðan. Þeir gangast undir að vera með 30-40 mínútna útkallstíma.

Menn gista aðra hverja nótt á svæðinu og geta leyft sér að sofa, nema píptæki veki þá og gefi til kynna að eitthvað þurfi að gera. Í seinni vikunni snýst þetta við og sá sem var í stjórnstöð er þá vikuna að vinna við virkjunina. „Þá kúplarðu þig frá rekstrinum og ert bara úti á örkinni að sinna verkbeiðnum; skipta um síur, öxla, legur og sinna öllu sem til fellur. Þetta gerir starfið ofboðslega fjölbreytt og skemmtilegt,“ segir Kristmundur. Þriðja vikan er svo frívika.

Frístundabóndi á milli vakta

Í frívikunni situr Kristmundur ekki auðum höndum. Hann heldur, merkilegt nokk, úti litlu sauðfjár-

búi sem faðir hans á á Vatnsleysuströnd, innar á Reykjanesi. Þar er hann sjálfur með um 30 kindur auk þess sem vinahjón úr Grindavík nýta með honum húsin. Um 50 kindur eru í fjárhúsunum. „Þetta vaktafyrirkomulag hefur hentað mér vel. Ég er með jörð hérna á Vatnsleysuströnd – þar hef ég verið með búskapinn og bý í Hafnarfirði. Fjárhúsin eru mitt á milli heimilis og vinnustaðar,“ útskýrir hann og heldur áfram: „Ég var lengi vel með 60-70 kindur. Ég tók við jörðinni af ömmu minni og bræðrum hennar. Þau voru með dýr á jörðinni. Svo var mikill snillingur, Erlendur Guðmundsson, eða Elli, sem vann hérna hjá HS Orku. Þegar hann fór á eftirlaun hjálpaði hann mér með búið þegar ég var á vöktunum. En jújú, þetta getur verið mikil vinna. Það þarf að heyja og sitja yfir sauðburðinum,“ segir Kristmundur.

Vel hugsað um starfsfólkið

Í Svartsengi er hver starfsmaður með sitt herbergi – sína aðstöðu. Kristmundur og Sigurður segja báðir að aðstaða fyrir starfsfólk sé afar góð í stöðinni og vel sé hugsað um fólkið. Enda sé starfsmannaveltan í stöðinni afar lítil. Sigurður segir að mikil eining og samstaða sé á meðal starfsfólks orkuversins. „Þetta er bara eins og gott íþróttalið eða eitthvað. Það er gert mjög vel við okkur hér. Hjá herbergjunum erum við til dæmis bæði með heitan pott og saunu.

Aðspurður segir hann að námið og sú þekking sem lærist til sjós og lands – og ekki síst smiðjan – hafi undirbúið hann ágætlega fyrir starf í orkuveri en að þar sé engu að síður mjög margt sem þurfi að læra. „Hér ertu kominn í allt annað þegar þú ert farinn að eiga við gufu og jarðsjó. Þú lærir það ekki í skóla. Gufan er mjög sérstök. Það er ágætis kennsla í vél-skólanum tengd gufu og kötlum en það mætti bæta við námi tengdu jarðvarma. Það þyrfti að vera meiri orkufræðsla í skólanum, það er alveg klárt.“

Kraftmiklir kvennafundir

Á dögunum stóðu Fagfélögin fyrir tímamótafundi tileinkuðum mál-efnum kvenna á vinnumarkaði, sem haldinn var á Stórhöfða 31. Um 50 konur úr félögunum VM, RSÍ, MATVÍS og Byggiðn sóttu fundinn, sem haldinn var í tilefni Kvennaársins 2025.

Fundurinn hófst með erindi frá Jóhönnu Bárðardóttur, rafvirkja og formanni Félags fagkvenna, þar sem hún deildi persónulegri reynslu sinni af hindrunum og fordómum á vinnumarkaði. Hún kynnti einnig tölfræði sem sýnir lágt hlutfall kvenna í iðngreinum; til dæmis hafa aðeins 112 konur lokið sveinsprófi í rafvirkjun af 5.200 nemendum, sem er um 2,2%.

Leikkonan Halldóra Geirharðsdóttir flutti síðan innblásið erindi þar sem hún lagði áherslu á mikilvægi þess að setja mörk og elska sjálfan sig. Að því loknu tóku þátttakendur þátt í hópavinnu þar sem rætt var um stöðu kvenna í karllægum iðn- og tæknigreinum og hvernig best væri að draga karla inn í umræðu um jafnréttismál.

Fundurinn var sem fyrr segir haldinn í tilefni Kvennaársins 2025, sem minnir okkur á hálfra aldar afmæli kvennafrídagsins 1975. Nánari upplýsingar um verkefnið og viðburði ársins má finna á vefnum Kvennaár 2025.

Tekjur kvenna 21% lægri

Á vefnum kvennaar.is segir meðal annars um vanmat á kvennastörfum og launajafnrétti:

Atvinnutekjur kvenna eru enn um 21% lægri en karla. Helsta ástæða

launamunar kynjanna er kynjaskiptur vinnumarkaður og vanmat á hefðbundnum kvennastörfum. Vinnudagar kvenna af erlendum uppruna eru lengri og óreglulegri en almennt meðal kvenna á Íslandi og laun þeirra lægri. Konur sem starfa við ræstingar og umönnun barna fá lægstu launin í íslensku samfélagi. Fjárhagslegt sjálfstæði er forsenda þess að tryggja öryggi og frelsi kvenna og kvára. Stjórnvöld þurfa að standa með konum og kvárum og fara í aðgerðir.

Stjórnvöld þurfa að:

- Leiðrétta kerfisbundið vanmat á kvennastörfum
- Tryggja að hægt sé að bera saman jafnverðmæt störf þvert á vinnustaði

- Klára vinnu við heildstætt virðismatskerfi og endurskoða starfsmat sveitarfélaga.
- Tryggja sambærilegt kerfi fyrir viðbótarlaun.
- Koma á samningaleið sem auðveldar einstaklingum að reisa jafnlauna-kröfur. Setja reglur um launagagnsæi byggðar á fyrirmynd ESB, en taka sérstakt tillit til íslenska vinnumarkaðarins, og tryggja virkt eftirlit.

Fundinum var fylgt eftir með öðrum fundi hjá Fagfélögunum þann 15. maí sl. en á kvennaar.is má finna dagskrá yfir viðburði sem verða allt þetta ár.

Kristján Þórður kvaddur

Kristján Þórður Snæbjarnarson, sem kjörinn var á þing fyrir Samfylkinguna í síðustu alþingiskosningum, var kvaddur af samstarfsfólki með formlegum hætti í litlu hófi sem haldið var föstudaginn 9. maí síðastliðinn. Kristján er einn stofnenda Fagfélaganna og var formaður þeirra þar til hann lét af störfum í upphafi árs.

Í stuttri tölu sem Guðmundur Helgi Þórarinnsson, formaður VM, flutti af þessu tilefni sagðist hann vera stoltur af því að hafa tekið þátt í að koma Fagfélögunum á koppinn. Um samstarfið við Kristján sagði hann: „Ég held að ég geti fullyrt að það hefur aldrei borið skugga á okkar samstarf. Ég er þakklátur þessum ungu drengjum [Kristjáni Þórði og Óskari,

formanni MATVÍS] sem drógu mig hingad yfir. Það að vinna með mönnum sem ganga alltaf heilir til verks hefur reddað öllu,” sagði Guðmundur Helgi og bætti við í gamansömum tón að hann óttaðist helst að Kristján Þórður væri of heiðarlegur til að tolla lengi á þingi.

Guðmundur Helgi færði loks Kristjáni Þórði litla gjöf sem þakklætisvott fyrir samstarfið. „Samstarf Fagfélaganna hefur verið afar gott og það hefur verið gaman að fá að taka þátt í að móta það,” sagði Kristján meðal annars í stuttu ávarpi þar sem hann þakkaði fyrir sig.

Golfmót iðnfélaganna

Golfmót iðnfélaganna verður haldið hjá Golfklúbbi Öndverðarness föstudaginn 6. júní 2025. Mæting er í síðasta lagi kl. 9:15 og ræst út af öllum

teigum samtímis kl. 10. Leikin er punktakeppni með forgjöf og höggleiður. Forgjöf er að hámarki 24 punktar og 30 fyrir konur.

- Verðlaun verða veitt fyrir þrjú efstu sætin í punktakeppni karla og kvenna og fyrsta sætið í höggleið karla og kvenna
- Flott nándarverðlaun á þremur þar 3 holum, nánar tiltekið holum 2, 13, og 18
- Sérstök verðlaun fyrir holu í höggi
- Verðlaun veitt fyrir lengsta drive karla og kvenna á 7. holu
- Teiggjöf í upphafi móts og glæsilegar veitingar í boði iðnfélaganna í golfskálanum að móti loknu

Mótið er opið öllum golfurum í MATVÍS, RSÍ og VM og hvetjum við félagsfólk til þátttöku á einum glæsilegasta golfvelli landsins í Öndverðarnesi.

Boðið verður upp á rútu til og frá mótsstað en lagt verður af stað frá Stórhöfða 29-31 stundvíslega kl. 8:00. Hægt er að skrá sig í rútna með því að senda póst á netfangið palmi@fagfelogin.is.

Hámarksfjöldi þátttakenda er 72 og er mótsgjaldið kr. 8.500 sem greiðist við skráningu í Golfboxinu eða í tölvupósti til gogolf@gogolf.is. Skráningarfrestur er til hádegis 4. júní.

TEEKAY röratengi.

Fljótleg og auðveld lausn til að tengja rör.

Allar nánari upplýsingar hjá
sölumönnum í síma 522 6262.

Vel heppnaður Skrúfudagur

Forseti Íslands var á meðal gesta Skrúfudagsins að þessu sinni.

Skrúfudagurinn, árlegur kynningardagur nemenda í Véltekni- og skipstjórnarskóla Tækniskólans, fór fram laugardaginn 29. mars síðastliðinn í húsnæði skólans við Háteigsveg. Gestir og gangandi á öllum aldri komu við og kynntu sér fjölbreytta og spennandi starfsemi skólans.

Hægt var að skoða aðstöðuna, hitta nemendur og starfsfólk og prófa ýmis verkfæri og tæki. Boðið var upp á kynningar frá fjölmörgum fyrirtækjum og stofnunum, auk þess sem fulltrúar nokkurra annarra skóla tóku þátt og námsráðgjafi var til staðar til að svara fyrirspurnum.

Einnig var boðið upp á opna herma í skip- og vélstjórn, og kynningu á menntun í sjávarútvegi og netagerð. Kaffihlaðborð var í boði og gestum gafst tækifæri til að fara upp í turn skólahússins og njóta útsýnisins yfir borgina. Forseti Íslands var á meðal gesta Skrúfudagsins að þessu sinni.

MYNDIG: DAVID DÖR

„Þetta er sannkölluð uppskeruhátíð“

Aron Víðir Snædal, fjórða árs nemi í vélstjórn og formaður skólafélags Vélskóla Íslands, segir að um sé að ræða sannkallaðan uppskerudag fyrir nemendur skólans.

Þetta er klárlega hápunktur vetrarins og svona ákveðin uppskeruhátíð eftir alla þá vinnu sem lögð hefur verið í námið og undirbúninginn,“ segir Aron. „Við höfum verið að skipuleggja þetta mánuðum saman og það hefur tekið á, sérstaklega síðustu dagana þar sem við vorum hér fram eftir öllum kvöldum að undirbúa.“

Í ár var sérstök áhersla lögð á smíðjur og mættu fjölmörg fyrirtæki til að kynna starfsemi sína. Um leið gafst þeim þannig tækifæri til að hitta nemendur. „Þetta er frábært tækifæri fyrir þau til að ná sér í nema og skapa tengsl við framtíðarfólk í faginu,“ segir Aron.

Nemendur gáfu út glæsilegt eintak af Skrífunni, blaði sem er fyrir löngu orðið fastur liður í tengslum við þessa uppskeruhátíð. Blaðið er mjög efnismikið og veglegt. „Við ákváðum að leggja áherslu á að gera blaðið aðgengilegt og áhugavert – ekki bara fylla það af auglýsingum heldur setja inn efni sem fólk getur sökkt sér ofan í,“ segir hann. Útkoman var um 60 blaðsíðna rit sem dreift var til allra á póstlista VM og í útgerðir víða um land. Hann viðurkennir að þetta hafi verið verðugt verkefni.

„Við sátum sveittir langt fram eftir kvöldum við að selja auglýsingar, skrifa greinar og hanna útlit blaðsins. Þetta var krefjandi en mjög skemmtilegt ferli. Maður lærir alveg helling af þessu – þetta er eitthvað sem ég mun taka með mér út í lífið,“ segir hann en bætir við að hann sé svolítið feginn að þurfa ekki að ganga í gegnum þetta aftur í bráð.

”

Þetta er eitthvað sem ég mun taka með mér út í lífið

► Hugur Arons
Viðis stefnir til
æskustöðvanna
að námi loknu.
MYNDIR: DAVID ÞÓR

”

Ég ólst upp í kringum
traktora, hjól og alls kyns
vélar, og hef alltaf haft
gaman af að grúska

Stefnir á æskulóðirnar

Aron lýkur náminu nú í vor og stefnir á að taka sveinspróf í vélvirkjun í september en hann gerir ráð fyrir að undirbúa sig hjá HD í Kópavogi, þar sem hann hefur starfað undanfarin ár. Aron, sem er alinn upp á Jökuldal, hefur hins vegar önnur plön til lengri tíma litið. „Stefnan er klárlega sett á að flytja aftur austur – helst á Reyðarfjörð. Þar langar mig að koma mér fyrir og vinna við fagið.

Fólk spyr mig stundum hvers vegna ég sé að læra vélstjórn – alinn upp í sveit þar sem enginn sér sjóinn. En

þetta hefur alltaf verið í mér. Ég ólst upp í kringum traktora, hjól og alls kyns vélar, og hef alltaf haft gaman af að grúska,“ bætir hann við.

Að mati Arons er námið fjölbreytt og krefjandi – og hentar fleirum en bara þeim sem ætla sér út á sjó. „Fyrstu þrjú árin voru sérstaklega skemmtileg – mikið verklegt og fjölbreytt. Síðasta árið er meira bóklegt, en ef viljinn er fyrir hendi þá er þetta mjög gefandi nám,“ segir hann. „Ég myndi hiklaust mæla með því – jafnvel þótt þú ætlir aldrei á sjó.“

Góðir starfsmöguleikar

Hann segir að góðir starfsmöguleikar fylgi þessu námi. „Flestir í útskriftarhópnum virðast þegar hafa tryggt sér vinnu – hvort sem það er í smiðjum eða á sjó. Það eru mjög fáir í okkar hópi sem eru ekki með einhverja vinnu í höndunum. Og það sýnir bara að eftirspurnin er til staðar og námið nýtist vel.“

VM var að venju einn af bakhjörllum dagsins. ►

Hringir í vélfræðing þegar allt annað bregst

Þetta er starfsgrein framtíðarinnar því vélstjórar hafa svo fjölbreyttan bakgrunn og lausnamiðaða nálgun sem nýtist víða.

Víglundur Laxdal Sverrisson, skólastjóri véltækni og skipstjórnar í Tækniskólanum, segir Skrufudaginn vera árlegan hátíðardag í skólanum. „Það er alltaf gleði sem einkennir þennan dag. Nemendur leggja mikið upp úr þessum degi og fá dyggan stuðning starfsmanna okkar, VM og fleiri við að gera daginn glæsilegan,“ segir Víglundur.

Í ár var boðið upp á tónlistaratriði til að gera viðburðinn enn hátíðlegri. „Við fengum bræðurna í VÆB til að spila, sem gladdi og þá sérstaklega yngstu kynslóðina,“ segir hann.

„Það eru ótrúlega mörg fyrirtæki hér í dag að kynna sig og reyna að ná eyrum nemenda okkar. Við höfum haft þema á þessum degi undanfarin ár og núna horfum við sérstaklega á smiðjur og þjónustufyrirtæki. Það er mikil eftirspurn eftir nemum, svo mikil að það kom upp sú hugmynd að halda nemauppböð,“ segir hann og hlær.

Víglundur segir að nemendafjöldinn sem klárar vélstjórnarnám sé um tuttugu til tuttugu og fimm árlega, en skólinn hafi áhuga á að fjölga þeim enn frekar. „Við viljum alltaf sjá fleiri í vélstjórn og reynum að taka inn sem flesta. Þetta er starfsgrein framtíðarinnar því vélstjórar hafa svo fjölbreyttan bakgrunn og lausnamiðaða nálgun sem nýtist víða. Vélfræðingar eru þeir sem fólk hringir í þegar allt annað bregst,“ segir hann.

Halla Tómasdóttir, forseti Íslands, var á meðal gesta Skrufudagsins að þessu sinni. „Hún var alveg heilluð. Það var afar gaman að fá þau forsetahjónin hingað, þetta er opið og skemmtilegt fólk sem hefur áhuga á náminu okkar,“ segir Víglundur að lokum.

► Víglundur ásamt Guðna Gunnarssyni, starfsmanni VM og Fagfélaganna.

Þrívíddar- tæknin vekur mikla athygli

Jóhannes Páll Friðriksson frá 3DVerk.is og **Óttar Freyr Einarsson** hjá HD kynntu þrívíddartækni fyrir ungu fólki á Minni framtíð.

Ég veit um dæmi þar sem tækni hefur stýtt rekstrarstöðvanir hjá fyrirtækjum þegar eitthvað hefur komið upp á,“ segir Jóhannes Páll Friðriksson, framkvæmdastjóri 3D Verks.

3D Verk ehf. er íslenskt fyrirtæki sem sérhæfir sig í þrívíddarprentun og tengdum lausnum. Fyrirtækið var stofnað í ágúst 2021 og í nóvember sama ár gekk Jóhannes Páll Friðriksson til liðs við fyrirtækið sem helmingseigandi og framkvæmdastjóri. Frá þeim tíma hefur fyrirtækið vaxið hratt og fluttist í september 2024 í verslunarhúsnæði við Skútuvog 6 í Reykjavík.

Á Minni framtíð sýndi Jóhannes Páll nemendum í efstu bekkjum grunnskóla hvernig þrívíddarprentari virkar. Hann var bæði með málmprintara og plastprintara til sýnis. Óhætt er að segja að þessi tækni hafi vakið mikla athygli á meðal ungmenntanna. „Í þessum þræði er 80% málmur en restin er plast. Prentarinn dreifir málmögnum á rétta staði en plastið í efni er til þess að binda stykkið saman. Prentarinn er því ekki að sjóða saman málminn. Þegar prentarinn hefur lokið sér af er stykkið sett í sérstaka eftirvinnslu þar sem plastefnið er fjarlægð og eftir situr 316 ryðfrítt málmduft, sem fer því næst í ofn þar sem stykkið minnkar um 20-21%. Eftir það verður endanlegt stykki klárt – nema ef þörf er á sandblæstri eða sérstakri eftirvinnslu til að búa til einhverja tiltekna áferð,“ segir Jóhannes Páll um málmprintarann.

Hann segir að þessi tækni muni aldrei koma í staðinn fyrir rennibekk eða fræsara en geti verið kærkomin viðbót.

Jóhannes Páll og Óttar Freyr höfðu vart undan að sýna ungmennum þrívíddina.

”

Hann getur prentað í lausu lofti og býður upp á hluti sem eru heilir, þ.e. þurfa ekki frekari samsetningu

Jóhannes Páll

„Ef þú þarft að framleiða 10 stykki yfir daginn, af einhverjum tilteknum hlut, þá getur prentarinn séð um það. Mannshöndin þarf hvergi að koma nærri á meðan. Þetta getur sparað mikinn tíma,“ útskýrir hann.

Getur stýtt rekstrarstöðvanir

Jóhannes Páll kennir, í samstarfi við Iðuna, námskeið í 3D-prentun í iðnaði. Á því námskeiði fylgir Bambu Lab A1 prentari og var slíkur prentari til sýnis á Minni framtíð. Hann segir að með þrívíddarprentunum sé á örskömmum tíma hægt að búa til mikilvæga varahluti eða stykki sem annars þurfi mögulega að sérsníða eða bíða eftir frá útlöndum. Þrívíddarprentari getur búið til heil stykki án samsetninga – hvort sem um er að ræða keðjur eða aðra hluti. „Hann getur prentað í lausu lofti og býður upp á hluti sem eru heilir, þ.e. þurfa ekki frekari samsetningu – hluti sem ekki er hægt að búa til með öðrum framleiðsluaðferðum.“

Jóhannes segir að plastprintarar hafi mjög fjölbreytilega eiginleika. Bæði séu til margar gerðir af plasti til prentunar ▶

▲ Þrívíddarprentarar hafa tekið miklum framförum á undanförunum árum.

en einnig séu prentararnir misjafnir. Hann leggur áherslu á að framþróun þessarar tækni hafi verið gífurleg á undanförunum árum. „Í dag er þetta á færi allra. Maður er mjög fljótur að teikna hluti og setja þá í prentun. Þetta býður upp á svo marga möguleika og fólk er mjög fljótt að ná tökum á þessu,“ segir hann. Þrívíddarprentarar séu í raun afar valdeflandi tæki. Þeir gæði þrívíddarteikningar lífi. „Þetta

eflir sköpunargáfuna og krakkarnir eru alveg hugfangnir af þessu.“

Aðgengilegt öllum

Óttar Freyr Einarsson, sérfræðingur í skaðlausum prófunum hjá HD, var með Jóhannesi að kynna þrívíddarskanna á Minni framtíð. Hann hafði einnig í nógu að snúast – enda var stöðugur straumur af ungmennum að básnum þegar VM bar að garði. „Ég er að sýna krökkunum hérna að það að skanna og teikna í þrívídd og prenta er tækni sem þú getur lært á núllinni,“ segir hann.

HD er eitt af leiðandi iðn- og tækniþjónustufyrirtækjum á Íslandi. Fyrirtækið var stofnað árið 1998 undir nafninu Hamar og hefur síðan þá vaxið í gegnum samruna við fyrirtækin Deili, NTD og Vélar. Í dag er HD með yfir 200 starfsmenn á sex starfsstöðvum um land allt.

”

Það er hægt að nota þrívíddarprentun til að laga milljarðabúnað

Óttar Freyr

Fyrirtækið notar háþróaða tækni eins og 3D-skönnun, sérhæfð hugbúnaðarverkfæri fyrir ástandsgreiningu og CNC-vélar til nákvæmra viðgerða og greininga.

„Holy shit, hvar get ég lært meira?“

Óttar segir að þekking á notkun á þrívíddarskönnun og prentara geti gert starfsmann mjög verðmætan því það geri þeim kleift að redda málum sem annars væri erfitt að leysa. Það sé bæði fljótlegt og einfalt að tileinka sér þessa færni. „Ég vil sýna krökkunum hvað þessi tækni er aðgengileg. Ég sýni þeim hluti sem þau geta smíðað fyrir heimilið eða vinnuna. Það er hægt að nota þrívíddarprentun til að laga milljarðabúnað,“ segir hann.

Viðbrögðin létu ekki á sér standa. Óttari þótti sérstaklega vænt um viðbrögð eins nemandans. „Hann sagði einfaldlega: „Holy shit, hvar get ég lært meira!““

Á Minni framtíð skannaði Óttar meðal annars höfuðið á nokkrum nemendum og sendi þeim teikninguna í tölvupósti. „Þau geta þá farið í FabLab eða til einhvers sem á prentara og prentað út. Þetta er líka tækifæri til að kynna fyrir þeim hvað FabLab er,“ segir hann.

Í FabLab geta einstaklingar og fyrirtæki framleitt hluti eða frumgerðir með ýmsum stafrænum og tölvustýrðum framleiðslutækjum. „Bókasöfnin, háskólarnir og framhaldsskólarnir eru margir hverjir í dag komnir með prentara sem eru aðgengilegir og fólk getur notað. Þú mætir bara á staðinn og prentar – þú þarft ekki að eiga svona græjur til að geta tileinkað þér notkun þeirra.“

▲ Óttar Páll skannar höfuð móðels með þrívíddarskanna.

VSV
VESTMANNAEYJAR
ICELAND

**TIL HAMINGJU MEÐ
DAGINN SJÓMENN**

VINNSLUSTÖÐIN HF • HAFNARGATA 2 • 900 VESTMANNAEYJAR • VSV@VSV.IS • VSV.IS

Sjómannadagurinn 2025

Sjómenn til hamingju!

VM Félag vélstjóra og málmæknimanna óskar sjómönnum
og fjölskyldum þeirra til hamingju með daginn

„Ég festist strax eftir fyrsta túr“

„Starfið snýst mikið um stjórnun, bókhald og að stýra hinum. Þetta er mikið utanumhald en maður grípur líka inn í verkefni eftir þörfum,“ segir **Sigurður Örn Guðmundsson**, yfirvélstjóri á Lagarfossi, flutningaskipi Eimskips, og félagsmaður í VM. Sigurður Örn, sem stendur á þrítugu, hefur unnið hjá Eimskip frá því hann var 18 ára, árið 2013 – þá samhliða námi.

Sigurður Örn er upprunalega frá Neskaupstað en flutti ungur til Reykjavíkur. Ákvörðunina um nám í vélstjórn má meðal annars rekja til hvatningar frá föður hans, sem er lærður vélsmiður. „Ég ætlaði fyrst að fara í vélvirkjun eða bifvélavirkjun, en pabbi benti mér á vélstjóranámið því möguleikarnir eru miklu fleiri. Það hefur heldur betur staðist,“ segir hann glaðbeittur. „Í dag myndi ég aldrei nenna að vera bifvélavirki. Ég geri við mína bíla á milli túra og það er alveg nóg.“

Það var annars afi hans sem hafði samband við hann og spurði hvort hann hefði áhuga á að starfa á sjó. „Afi hringdi í mig og spurði hvort mig langaði að prófa að fara á sjóinn. Hann hafði sjálfur verið á sjó og kom mér inn í þetta,“ segir hann og bætir við að fyrsti túrinn hafi verið góður. „Ég festist strax eftir fyrsta túr og hef eiginlega verið hér síðan,“ segir Sigurður.

Góður aðbúnaður

Í dag gegnir Sigurður stöðu yfirvélstjóra á Lagarfossi, þar sem hann leiðir teymi þriggja vélstjóra, tveggja vélavarda og eins rafvirkja. Þeir sigla tvo hringi í beit, samtals hátt í fjórar vikur, og eiga svo fjórar vikur í frí. Þá tekur önnur áhöfn við.

„Þetta snýst mikið um að sinna fyrirbyggjandi viðhaldi, en við þurfum auðvitað líka alltaf að bregðast við þegar eitthvað kemur upp á,“ útskýrir hann spurður um eðli starfsins. Hann segir starfið

”

Þetta [skip] getur alveg hreyfst töluvert mikið, í samanburði við togara til dæmis

MYNDIR: ERNIR

▲ Vélfræðingar frá Vélsmiðju Orms og Víglundar voru að taka upp aðalvél skipsins þegar VM bar að garði.

á sjónum mjög fínt, sérstaklega yfir sumartímann þegar vel viðrar. „Það getur alveg komið fyrir að það séu læti. Þetta getur alveg hreyfst töluvert mikið, í samanburði við togara til dæmis. Þetta eru öðruvísi og lengri hreyfingar.“

Sigurður er mjög ánægður með aðbúnaðinn um bord. Allir séu í einstaklingsklefum. „Það er mjög flott aðstaða hérna. Setustofan er stór og flott og allir klefar með sínu salerni og sjónvarpi. Svo er líkamsrækt hérna uppi. Það fer mjög vel um mann hérna.“

Mikill tækjabúnaður

Lagarfoss er útbúinn aðalvél af gerðinni MAK 43C. Um er að ræða níu strokka línuvél sem skilar 9.000 kílóvöttum, eða um 12.000 hestöflum. Skipið er einnig búið tveimur ljósavélum frá MAN og skilvindum sem hreinsa eldsneyti. „Svo er kjölfestu-hreinskerfi skyldubúnaður í skipum sem sigla á milli landa. Það má ekki dæla sjó inn í kjölfestutanka á Íslandi og dæla honum út annars staðar nema ▶

▲ Sigurður fylgist með stjórnækjum í stjórnstöð.

dauðhreinsa hann fyrst. Við erum með nýjan svona búnað í þessu skipi. Svo erum við með „scrubber system“ sem hreinsar afgasið.

Sigurður Örn hefur verið á Lagarfossi síðan í janúar en var áður yfirvélstjóri á skipinu Selfossi í tvö ár áður en hann færði sig yfir. „Selfoss er minni, eldri og öðruvísi uppbyggður. En vélarnar í þessum skipum eru eins, vélin í Selfossi er bara einum strokki styttri.“

Hann segir að áskoranirnar í starfinu snúist meðal annars um að mæta síbreytilegum reglugerðum. „Við þurfum stöðugt að aðlagja okkur nýjum reglum og umhverfisstöðlum. Til dæmis verða opnir „scrubberar“ bannaðir víða innan skamms og þá þurfum við sennilega að skipta yfir í gasolíu,“ segir hann.

Vantar vélstjóra úti um allt

Sigurður er einnig virkur í félagsstarfi VM, þar sem hann hefur tekið þátt í kjarasamningsviðræðum fyrir hönd fraktmanna. „Það er nóg að gera, bæði á sjónum og í félagsstarfinu. Vélstjóranámið opnar ótal möguleika og það vantar vélstjóra alls staðar. Ég mæli hiklaust með þessu námi – og maður þarf ekkert endilega að fara á sjóinn. Kannski helmingurinn af strákunum sem lærðu með mér fór á sjó – hinir eru að vinna í landi. Það er endalaust af tækifærum því það vantar vélstjóra úti um allt. Heimurinn er sífellt að verða tæknivæddari og þá vantar menn með þessa þekkingu alls staðar,“ segir hann að lokum.

KONGSBERG

SIMRAD

Fyrir sjálfbærar fiskveiðar

NORTHROP GRUMMAN
Sperry Marine

JOTRON

Hytera

JRC

Óskum sjómönnum og fjölskyldum þeirra til hamingju með daginn

Askalind 2
201 Kópavogur

Simberg
Sími: 414-4414

www.simberg.is
simberg@simberg.is

▲ Tvær ljósavélar eru um borð í Lagarfossi.

Óskum sjómönnum, og landsmönnum öllum,
heilla á sjómannadeginum

Vélfræðimenntunin var stökkpallur í nýtt starf

Helgi Guðbergsson hóf störf í gagnaveri eftir tvo áratugi í pípulögnum.

Ég sá að samkvæmt auglýsingunni gæti vélfræðimenntunin og þekking á því sviði nýst vel, sem og sú reynsla sem ég hafði fengið á löngum tíma í pípulögnum. En auðvitað var ég mjög tvístígandi um hvort ég ætti að sækja um starfið enda að yfirgefa frábæran vinnustað og góða starfsfélaga til fjölda ára. Hins vegar heillaði að takast á við eitthvað nýtt og spennandi, fara í allt annað vinnuumhverfi og á vinnustað í hröðum vexti,“ segir Helgi Guðbergsson, vélfræðingur á Akureyri, sem nýlega hóf störf í gagnaveri atNorth á Akureyri.

Hætti á sjónum með stuttum fyrirvara

Helgi er Svarfdælingur að uppruna og í sveitinni snerist lífið í æsku um dráttarvélar og vinnutæki. Hann lærði bifvélavirkjun á sínum tíma, kynntist síðan sjómennsku og lærði í framhaldinu vélfræði með það fyrir augum að komast í vélstjórarstarf á sjó. Í því starfi var hann í nokkur ár á togaranum Björgúlfí EA á Dalvík en í lokin á mjög löngu sjómannaverkfalli vorið 2000 tók hann ákvörðun um að fara í land.

„Þarna var ég búinn að vera í nokkrar

vikur í verkfalli, heima með son minn fjögurra ára gamlan. Svo leystist verkfallið með skömmum fyrirvara og ég þurfti að gera klárt fyrir túr. Þetta var um kvöld og ég fór inn í herbergi til sonar míns til að kveðja hann en heyrði síðan þegar ég fór út úr herberginu að sonurinn sagði: „Nú á ég engan pabba.“ Með þetta fór ég um borð og út á sjó. Ég svaf ekki mikið þessa nótt því þetta sat í mér og ég tók ákvörðun. Í stuttu máli þá var ég á næstu sólarhringum búinn að tilkynna

Vélfræðingurinn Helgi Guðbergsson við gagnaver atNorth á Akureyri.

”

Þarna opnaði vélfræðimenntunin mér sannarlega tækifæri sem ég er hæstánægður með að hafa gripið

bæði yfirvélstjóranum og skipstjóranum að ég ætlaði að hætta og fara í land. Það gerði ég eftir túrinn,” segir Helgi.

Vökvakældur tölvubúnaður

Fljótlega eftir að í land var komið fór Helgi að vinna við pípulagnir og hefur gert í rösklega 20 ár hjá pípulagningameistara á Akureyri. Nú í febrúar sá hann svo atvinnuauðlýsingu frá gagnaveri atNorth á Akureyri sem hreyfði við honum þó að hann væri ekkert sérstak-

lega að huga að því að skipta um vinnu.

„Þarna var óskað eftir vélstjóra, flugvirkja eða vélvirkja. Gagnaver er algjörlega framandi starfsumhverfi og mér fannst þetta strax mjög spennandi starfsvettvangur þó að um leið væri það svolítið fyrirkvíðanlegt að stíga skrefið. En ég lét á reyna og var ráðinn,” segir Helgi sem hóf störf í gagnaverinu nú í apríl.

„Hér er verið að byggja hús númer 3 og 4 sem verða minn aðalstarfsvettvang-

ur þannig að ég er í byrjun að fylgja eftir byggingu á framtíðarvinnuumhverfi mínu. Hér verður tölvubúnaður sem er vökvakældur og starfssvið mitt snýr að umsjón með þessum kælikerfum. Það má því segja að í starfinu sameinist þau svið sem ég hef starfað á síðustu áratugina, vélstjórnin annars vegar og lagnakerfin hins vegar. Þarna opnaði vélfræðimenntunin mér sannarlega tækifæri sem ég er hæstánægður með að hafa gripið,” segir Helgi Guðbergsson.

Aðild VM að ASÍ rædd og greind

Dann 11. mars 2025 hélt VM félagsfund á Stórhöfða 29–31 þar sem rætt var um aðild félagsins að Alþýðusambandi Íslands (ASÍ). Fundurinn var haldinn í kjölfar samþykktar aðalfundar félagsins 2024, sem fól í sér að ræða skyldi stöðu VM innan ASÍ.

Um 20 félagsmenn sóttu fundinn, sem einnig var aðgengi-legur í gegnum fjarfundarbúnað.

Fundinn setti formaður VM með stuttri tölu þar sem hann lagði áherslu á mikilvægi þess í sögulegu samhengi að tilheyra ASÍ. Í kjölfarið kynnti Finnbjörn Hermannsson, forseti ASÍ, starfsemi sambandsins. Að erindunum loknum fóru fram líflegar umræður um Alþýðusambandið en það var Benóný Harðarson, forstöðumaður kjaradeildar Fagfélaganna, sem stýrði fundinum.

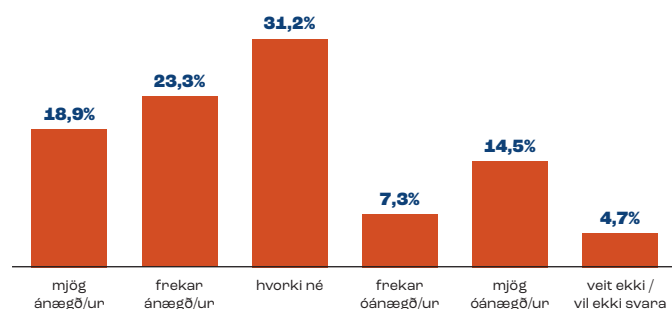
Í framhaldi af fundinum var félagsmönnum send könnun þar sem þeir voru spurðir um afstöðu sína til aðildar VM að ASÍ.

Niðurstöðurnar benda til þess að stærstur hluti félagsmanna, 42,2%, sé annaðhvort mjög ánægður eða frekar ánægður með aðild félagsins að ASÍ. 31,2% eru hlutlaus en 21,8% frekar eða mjög óánægð. 4,7% vildu ekki svara.

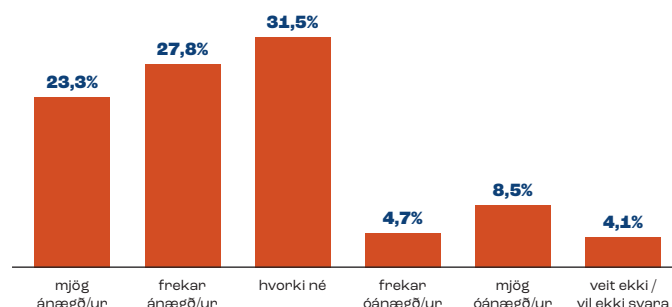
Tækifærið var nýtt til þess að spyrja félagsfólk einnig um afstöðu til Fagfélaganna.

Könnunin leiddi í ljós mikla ánægju með Fagfélögin, en aðeins 13,2% þátttakenda reyndust óánægð, eins og sést á meðfylgjandi gröfum.

Hversu ánægð/ur eða óánægð/ur ertu með aðild VM að Alþýðusambandi Íslands (ASÍ)?

Hversu ánægð/ur eða óánægð/ur ertu með aðild VM að Fagfélagunum?

Óskum sjómönnum, og landsmönnum öllum,
heilla á sjómannadeginum

IEJN EIRÍKUR J INGÓLFSSON
Húsasmíðameistari
Sími: 437 1242 Gsm: 894 5151
eji@emax.is

Styrkurinn felst í samstöðunni

Finnbjörn Hermannsson
forseti ASÍ skrifar

Nýverið tóku félagsmenn VM afstöðu til aðildar félagsins að Alþýðusambandi Íslands (ASÍ). Mikill meirihluti kaus áframhaldandi aðild að ASÍ, sem er afar skynsamleg ákvörðun að mínu mati. Vart þarf að fjölýrða um að baráttumál verkalýðshreyfingarinnar verða sífellt umfangsmeiri og fjölbreyttari en áður. Í samfélagi þar sem hraðar breytingar á vinnumarkaði, viðvarandi verðbólga og aukinn ójöfnuður hefur bein áhrif á lífsgæði almennings er mikilvægi öflugrar verkalýðshreyfingar meira en nokkru sinni fyrr.

ASÍ, sem eru stærstu heildarsamtök launafólks á Íslandi, gegna lykilhlutverki í því að standa vörð um réttindi og bæta kjör vinnandi fólks. Aðild að ASÍ í gegnum stéttarfélögin ber ekki aðeins vott um félagslega samstöðu, heldur er það jafnframt fjárfesting í bættri framtíð vinnandi fólks.

Aukinn samningsstyrkur

Ein mikilvægasta þjónusta sem ASÍ veitir félagsmönnum sínum er þátttaka í samningagerð um kaup og kjör. Með sameiginlegri samningsstöðu hefur verkalýðshreyfingin í gegnum tíðina náð fram kjarabótum sem einstök félög gætu aldrei náð fram ein og sér. Þannig stuðlar aðild að ASÍ að auknum kaupmætti og betri vinnuaðstæðum fyrir alla.

Annað mikilvægt hlutverk ASÍ er að gæta hagsmuna félagsmanna gagnvart stjórnvöldum. Margt af því sem hefur áhrif á lífskjör heimila ræðst á vettvangi Alþingis, svo sem málefni tengd velferðarkerfinu, húsnæðismálum, skattamálum og réttindum launafólks almennnt.

Í síðustu kjarasamningum kom í ljós að fullkomin samstaða skiptir öllu máli þegar markmiðið er há-

marksárangur í kjaramálum. Þá myndaðist ákveðið bil milli svokallaðrar Breiðfylkingar og hluta iðnaðarmanna. Þrátt fyrir það náðist viðunandi kjarasamningur sem er nú að sanna gildi sitt. Þegar samstöðuna vantar verður ASÍ nauðsynlegt lím í samstarfinu. Kjarasamningsgerð er ávallt í höndum aðildarfélaganna, sársambanda og Alþýðusambandsins sjálfs, þar sem hver aðili hefur sitt hlutverk en allir stefna að sama marki. Saga síðustu 100 ára sýnir okkur að stærstu sigrnir vinnast með samstöðu og samvinnu. Fram undan eru nýjar og breyttar áskoranir á stækkandi vinnumarkaði og þá er ASÍ rétti vettvangurinn til að takast á við þær.

Réttindi, öryggi og velferð

Aðild að ASÍ snýst ekki eingöngu um næsta launumslag. Hún snýst einnig um þátttöku í samfélags-

legri uppbyggingu þar sem réttindi, öryggi og velferð vinnandi fólks er í forgrunni. ASÍ stendur vaktina varðandi langtímamál eins og eftirlaunakerfið, heilbrigðisþjónustu og jafnrétti.

Á síðasta þingi ASÍ samþykktum við metnaðarfulla stefnu sem endurspeglar áherslur íslenskrar alþýðu. Við höfnum einkavæðingu heilbrigðiskerfisins, við viljum réttláta skiptingu afraksturs auðlinda þjóðarinnar, við viljum heilbrigðisþjónustu um allt land og fleiri mikilvæg atriði. Það skiptir máli hvernig samfélagi við skilum til afkomenda okkar. Samstaða okkar tryggir að framtíðarsýn okkar nái fram að ganga.

Ég hlakka til áframhaldandi samstarfs með ykkur öllum. Áfram VM!

Finnbjörn A. Hermannsson

”

Saga síðustu 100 ára sýnir okkur að stærstu sigrnir vinnast með samstöðu og samvinnu

Fullt út úr dyrum á Íslandsmóti iðngreina

Dagana 13.–15. mars 2025 fór fram Íslandsmót iðn- og verkgreina ásamt framhaldsskólakynningunni Mín framtíð í Laugardalshöll. Viðburðurinn var haldinn í samstarfi við mennta- og barnamálaráðuneytið, sveitarfélög og fagfélög iðn- og starfsgreina.

Keppt var í 19 iðngreinum á mótinu auk þess sem um 30 framhaldsskólar kynntu námsframboð sitt og lögðu áherslu á mikilvægi iðn- og verkgreina, auk svokallaðra STEAM-greina: vísinda,

tækni, verkfræði, listsköpunar og stærðfræði. Gert var ráð fyrir að á bilinu 9.000 til 10.000 grunnskólanemendur sæktu viðburðinn, en öllum nemendum 9. og 10. bekkjar á landinu var boðið. Óhætt er að segja að fullt hafi verið út úr dyrum stóran hluta keppnistímans.

Á fjölskyldudeginum, lokadegi mótsins, var skemmtileg dagskrá í boði fyrir alla fjölskylduna. Þar var lögð áhersla á að kynna mikilvægi þess að hver og einn ætti kost á því að velja sér nám við hæfi.

Þessi viðburður undirstrikar mikilvægi iðn- og verkgreina í íslensku samfélagi og hvetur ungt fólk til að velja sér fjölbreyttar og spennandi námsleiðir sem stuðla að öflugum og fjölbreyttum vinnumarkaði.

Í málmsuðu stóð Sigfús Björgvin Hilmarsson uppi sem sigurvegari en rétt er við hann hér á næstu síðu. Trausti Ingólfsson úr Fjölbrautaskóla Norðurlands vestra varð annar og í þriðja sæti varð Jón Steinar Árnason frá Verkmenntaskólanum á Akureyri.

MYNDIR SIGTRÖGVAÐ ARI

Viðtal við Íslands-
meistarann í stálsuðu:

Sigurinn kom á óvart

Sigfús Björgvin Hilmarsson, 18 ára nemandi í Tækniskólanum í Hafnarfirði, bar sigur úr býtum á Íslandsmóti iðngreina í málmsuðu. Hann hafði alls ekki reiknað með þessum árangri og segir að það hafi komið sér mikið á óvart að standa uppi sem sigurvegari.

„Þetta var alls ekki létt verkefni. Fyrsta keppnisdaginn fór ég heim og var ekki nógu sáttur við sjálfan mig. Eftir að hafa talað við mömmu og hugsað aðeins málið ákvað ég að mæta aftur og gera mitt besta,“ segir hann í samtali við VM.

„Ég lagaði fullt eftir sjálfan mig á degi tvö og það var greinilega nógu mikið, miðað við árangurinn,“ segir Sigfús en keppendurnir voru átta talsins.

Sigfús stefnir á að ljúka náminu í lok árs og verður þá fullgildur stálsmiður. „Ég er að vinna sem lærlingur hjá Bergstáli, smiðju hér fyrir sunnan, og bý í Keflavík. Ég hef verið hjá fyrirtækinu í tvö ár núna í maí,“ segir hann.

Spurður hvert hann stefni í faginu svarar Sigfús því til að hann hafi mestan

áhuga á rörasuðu. Hann vilji umfram allt takast á við krefjandi verkefni í framtíðinni.

Hann segist ekki hafa vitað hvað hann vildi læra, áður en hugmyndin um þetta

nám kom upp. „Það var í reyndinni stjúppabbi minn sem stakk upp á því að ég færi í eitthvað svona. Ég lét vaða og sé alls ekki eftir því, þetta er mjög skemmtilegt,“ segir Sigfús að lokum.

”

Það var í reyndinni stjúppabbi minn sem stakk upp á því að ég færi í eitthvað svona. Ég lét vaða og sé alls ekki eftir því.

ORLOF Á ALMENNUM VINNUMARKAÐI

Lágmarksorlof iðn- og tæknifólks eru 25 virkir dagar eða orlofslaun upp á 10,64%

STARFSALDUR Í GREIN

- Starfsmaður sem hefur starfað í 5 ár í sömu starfsgrein á rétt á orlofi í 28 daga eða orlofslaunum sem nema 12,07%.

Athugið að þetta eru lágmarksréttindi og ávallt er hægt að semja um aukið orlof.

STARFSALDUR HJÁ SAMA FYRIRTÆKI

- Starfsmaður sem hefur starfað hjá sama fyrirtæki í 3 ár á rétt á orlofi í 28 daga eða orlofslaunum sem nema 12,07%.
- Starfsmaður sem hefur starfað hjá sama fyrirtæki í 5 ár á rétt á orlofi í 30 daga eða orlofslaunum sem nema 13,04%.

Kaffiboðin mælast vel fyrir

Eldri félagsmenn VM og annarra aðildarféлага Fagfélaganna hafa í vetur komið saman með reglubundnum hætti. Fagfélögin standa fyrir kaffiboðum sem haldin eru á Stórhöfða 29–31 annan miðvikudag í hverjum mánuði yfir vetrartímann.

Kaffiboðin hafa reyntst kærkominn

vettvangur fyrir félagsmenn til að hittast, ræða málin og njóta góðra veitinga í notalegu umhverfi. Þetta framtak hefur fengið góðar viðtökur og stuðlar að því að viðhalda tengslum milli félagsmanna, sem margir hverjir hafa langa og dýrmæta starfsreynslu að baki sem gaman er að ræða við aðra á svipuðu reki.

Fagfélögin munu í haust halda áfram með þessi kaffiboð og hvetja alla eldri félagsmenn til að taka þátt í þeim. Kaffiboðin eru ávallt auglýst á vef félagsins auk þess sem þeir sem eru með skráð símanúmer á Mínun síðum fá SMS-skilaboð í aðdragandanum.

Nýjungar í þjónustu við félagsfólk

Frá og með 1. janúar síðastliðnum tóku Fagfélögin, sem VM tilheyrir, við innheimtu félagsgjalda sinna félagsmanna. Þessi breyting var liður í að einfalda ferla og bæta þjónustu við félagsmenn með skilvirkari og gagnsærri framkvæmd innheimtunnar. Með þessu sparast einnig fjármunir.

Samhliða þessari breytingu opnuðu Fagfélögin nýjar „Mínar síður“, sem veita félagsfólki greiðan aðgang að öllum upplýsingum um félagsaðild sína, greiðslustöðu, réttindi og umsóknir um

styrki og fræðslu. Að auki var opnaður nýr orlofsvefur þar sem félagsmenn geta nú á þægilegan hátt bókað orlofshús og fengið yfirsýn yfir þau orlofshús sem standa til boða hverju sinni.

Með þessum breytingum er stefnt að

því að bæta upplifun félagsmanna, veita betri yfirsýn yfir réttindi þeirra og auðvelda aðgengi að þjónustu félagsins.

Vel hefur tekist til við að innleiða þessar breytingar, þrátt fyrir að fyrstu vikurnar hafi verið krefjandi.

Óskum sjómönnum, og landsmönnum öllum,
heilla á sjómannadeginum

Akureyrarbær

ENOR

FAGFÉLÖGIN

– ekkert fúsk!

RARIK

REYKJAFELL

Slippurinn

DNC
BY SLIPPURINN AKUREYRI

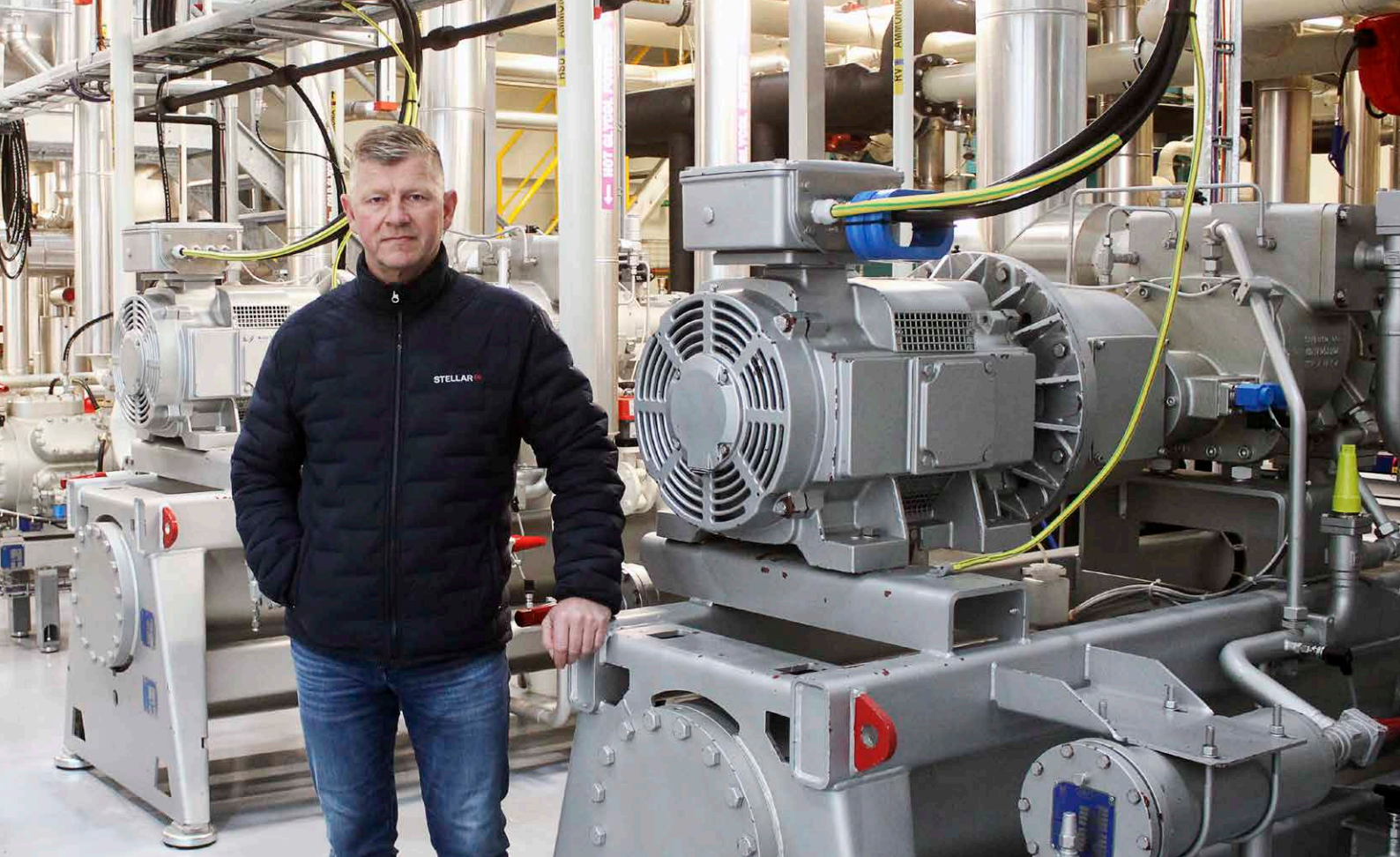
STRACTA
HÓTEL

TEKNÍS

VÉLSMIDJAN og MJÖLNIR
eigna og vafpætur. ehf.

Fjölbreytt starf vélstjóra í landvinnslu

Jóhann Magnússon er einn sjö vélstjóra sem starfa í fiskvinnsluhúsi Samherja á Dalvík.

Starf vélstjóra í landvinnslu er mjög fjölbreytt, allt frá því að laga færibönd yfir í að glíma við samskiptavillur í stýribúnaði og það eru kannski helstu bilanirnar sem þarf að takast á við í dag. Við þurfum því bæði að hafa innsýn í nútíma stýringar- og tölvubúnað jafnframt þessum dæmigerðu viðhaldsverkefnum á vinnslubúnaðinum,“ segir Jóhann Magnússon, sem er einn af sjö vélstjórum sem starfa í fiskvinnsluhúsi Samherja á Dalvík þar sem er ein stærsta og fullkomnasta fiskvinnsla landsins.

Langur tími á sjónum

Jóhann er menntaður vélfræðingur sem fór á sjóinn líkt og margir ungir menn í sjávarplássum.

„Ég byrjaði á minni bátunum sem háseti en sá að ef ég ætlaði mér að verða til lengdar í sjómennskunni væri best að sækja sér menntun sem nýttist í því starfi. Ég fór því í vélskólann og svo fíkraði maður sig áfram upp stigann og lengst var ég í starfi yfirvélstjóra og 1. vélstjóra á togaranum Björgvin EA hér á Dalvík. Þar var ég um borð frá 1994 til 2016, með tveggja ára hléi inni í milli.

Eftir langan tíma á sjó fannst mér ég vera orðinn saddur og fór því að horfa eftir möguleikum á að fara í land,“ segir Jóhann en úr vélarrúminu á Björgvin EA lá leiðin í vélstjórastarf í vinnslu Útgerðarfélags Akureyringa þar sem hann vann í fjögur ár. Þá var bygging nýja vinnsluhússins á Dalvík hafin og byrjaði Jóhann að vinna í húsinu strax á framkvæmdatímanum og síðan áfram eftir að húsið var tekið í notkun árið 2020.

Mikilvægt að vinnslan gangi snurðulaust

„Í svona húsi er mikil keyrsla meðan á stendur og mikilvægt að allt gangi snurðulaust fyrir sig. Að því leyttinu til er þetta mjög líkt því sem er á frystitogurunum úti á sjó, það má ekkert stoppa,“ segir Jóhann en vélstjórnarnir eru fljótir að bregðast við ef einhverjar bilanir verða meðan allt er í gangi.

Oftast hefst vinnsla á Dalvík kl. 8 á morgnana en tveir úr vélstjóraráðnum mæta þá kl. 6 og gera allt klárt fyrir vinnslu dagsins. Það þarf að ræsa upp kerfin, smyrja, skipta um hnifa í vélum og þannig mætti áfram telja. Einn

vélstjóranna er svo í frágangi eftir að vinnsla lýkur kl. 16 á daginn.

„Síðan skiptum við með okkur vöktum um helgar og nýtum þá gjarnan tímann þegar ekki er vinnsla til að sinna fyrirbyggjandi viðhaldi, breytingum eða öðru sem þarf að gera utan vinnslutíma. Það eru því næg verkefni enda mikill búnaður í svona stórrí vinnslu. Reglubundið viðhald er mjög mikilvægt, einmitt til að koma í veg fyrir að bilanir komi upp þegar vinnsla er í fullum gangi.“

Minni hasar en í sjómennskunni

Jóhann segir að þó að starfið sé vissulega frábrugðið vélstjórninni úti á sjó þá hafi það sína kosti og galla.

„Stóri kosturinn miðað við sjómennskuna er augljóslega sá að vera heima við og að geta fylgt t.d. eftir félagslífi og ýmsu öðru sem þig langar að gera utan vinnutíma. Svo er þetta mun jafnara en í sjómennskunni, talsvert minni hasar en oftast er úti á sjó. Í sjómennskunni eru sveiflurnar meiri en fríin vissulega lengri og launin aðeins betri. En ég kann mjög vel við þetta starf í landi og þetta vinnuumhverfi,“ segir Jóhann.

Við óskum sjómönnum til hamingju með daginn!

Gildi er bakhjarl sjómanna og styður við þá og fjölskyldur þeirra á öllum æviskeiðum. Aðild að sjóðnum tryggir meðal annars:

- Ævilangan ellilífeyri við starfslok
- Áfallalífeyri í kjölfar veikinda eða vinnuslyss
- Rétt á maka- og barnalífeyri

Með séreignarsparnaði fast auknar ráðstöfunartekjur við starfslok en hann getur einnig nýst við fasteignakaup. Við vekjum jafnframt athygli á tilgreindri séreign en með henni er mögulegt að ráðstafa hluta af hefðbundnu lífeyrисиðgjaldi í aukinn séreignarsparnað. Mikilvægt er að kynna sér kosti og galla tilgreindrar séreignar áður en sú leið er valin.

Allir sem greitt hafa til Gildis geta sótt um húsnæðislán hjá sjóðnum.

Kynntu þér málið nánar á gildi.is

„Eins og að vera yfirvélstjóri á mörgum togurum“

Siguróli Sigurðsson vélstjóri hóf störf í Búrfellsvirkjun eftir 12 ár á sjó. Hann segir vinnuumhverfið ólíkt þó að viðfangsefnin séu stundum áþekk.

Hér í stjórnsalnum er alltaf einn maður á vaktinni. Hann fylgist með myndavélum, tekur á móti talstöðvarsamskiptum við stjórnstöð Landsnets og fylgist með rekstri virkjananna,“ segir Siguróli Sigurðsson, vélstjóri á vakt í Búrfellsvirkjun, þegar fulltrúa VM ber að garði á fallegum laugardegi í byrjun maí. Búrfellsvirkjun er í eigu Landsvirkjunar.

Búrfellsvirkjun er í Þjórsárdal og er ein mikilvægasta vatnsaflsvirkjun landsins. Hún var tekin í notkun 1969 og nýtir rennsli Þjórsár. Orkuvinnslugeta Búrfellsstöðvar er 1.885 gígavattstundir á ári en túrbínurnar sex sem tilheyra Búrfellsvirkjun framleiða 270 megavött. Framleiðslugetan er um 370 megavött þegar Búrfell II er talin með. Nánar má lesa um Búrfellsvirkjun hér til hliðar.

Í stjórnstöð er virkjununum stýrt, eins og áður segir, í samvinnu við stjórnstöð Landsnets, sem er í Reykjavík. Þaðan er keyrslunni á vélunum stýrt og hversu mikið rafmagn er framleitt. „Okkar hlutverk er meðal annars að annast vatnsstýringu á svæðinu og hversu mikið vatn fer í gegnum vélarnar,“ segir Siguróli þegar hann sýnir blaðamanni stjórnstöðina. „Við söfnum vatni í lónin en virkjanirnar hérna á svæðinu eru allar meira og minna í röð, þannig að ef þú bætir við keyrslu í gegnum eina virkjun þá kemur meira vatn niður sem þú þarft að keyra í gegnum næstu stöð í röðinni. Og svo koll af kolli.“

Í byrjun maí var mikið vatnsveður. Þá var mikið um að vera á vaktinni. „Þegar svona gerist opnum við lokur til að lónin fari ekki á yfirfall. Þetta er búið að vera svakalegt hérna síðustu daga. Það var svo

MYNDIR: ERNIR

▲ Hér sjást túrbínurnar sex í Búrfellsvirkjun, sem hafa gengið allar götur frá 1969.

mikil innkoma í lónin að við náðum ekki að framleiða rafmagn úr þessu öllu. Við þurftum að hleypa þessu fram hjá að hluta. Í því felst auðvitað ákveðin sóun á vatnsafl. En við getum ekki stýrt hvar vatnið safnast saman – hvar rignir mest.“

Sami dropinn nýttur aftur og aftur

Í Þjórsárdal er sami dropinn nýttur til rafmagnsframleiðslu nokkrum sinnum. Til stendur að bæta enn einni virkjun við virkjanaröðina. Undirbúningur Hvammsvirkjunar stendur yfir, en framkvæmdir hafa tafist vegna lagalegs ágreinings. Í janúar síðastliðnum ógilti Héraðsdómur Reykjavíkur virkjunarleyfi Landsvirkjunar fyrir Hvammsvirkjun, þar sem leyfisveitingin var talin brjóta gegn lögum um stjórn vatnamála. Landsvirkjun hefur áfrýjað dómnum til Hæstaréttar og bíður niðurstöðu.

”

Ég ber svaka-
lega mikla
vinðingu
fyrir
þeim sem
nenna að
standa í
þessu fyr-
ir okkar
hönd

- Siguróli um þá sem sitja í samninganefnd vegna kjarasamninga

Þrátt fyrir þessa óvissu heldur Landsvirkjun áfram undirbúningsvinnu. Jarðvegsvinna, þar á meðal sprengingar, fer fram á svæðinu í sumar, með takmörkunum um helgar. Þessar aðgerðir eru hluti af undirbúningi, en framkvæmdir í árfarvegi Þjórsár hefjast ekki fyrr en niðurstaða fæst í dómsmálinu. „Ef Hvammsvirkjun hefði verið komin, núna í þessu vatnsveðri, hefðum við getað nýtt þetta vatn sem féll til núna betur,“ segir Siguróli.

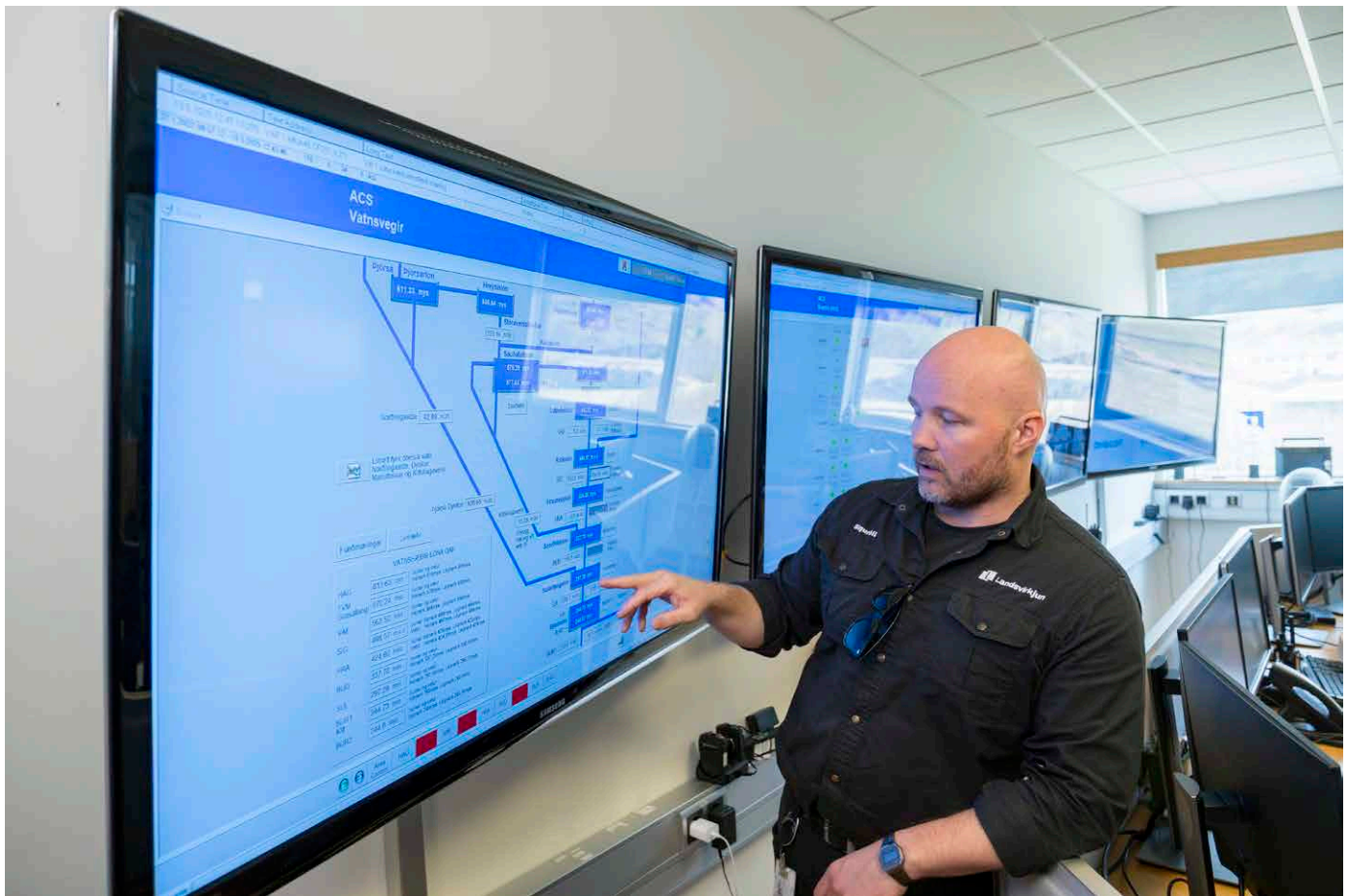
Eins og áður segir er hlutverk starfsmanna Búrfellsvirkjunar að sjá til þess að virkjanirnar gangi vel ásamt því að stýra rennslinu. Siguróli bendir hins vegar á að það sé Landsnet sem stýri því hvert rafmagnið fer hverju sinni, eftir samningum. „Framleiðslan frá degi til dags ræðst af því hversu mikið rafmagn á að afhenda þann daginn,“ segir hann. Langstærsti hluti rafmagnsins fer til stóriðjunnar.

„Við erum með sjö virkjanir á þessu svæði og erum að framleiða að jafnaði svona 800 megavött en það er ekki hámarksafkastageta stöðvanna á svæðinu – heldur algeng framleiðsla.“ Hann bendir á að hver stöð sé ólík þeirri næstu. Búrfellsstöð, sem var gangsett 16. september 1969, er með sex vélur. Þær eru enn í notkun, öllum þessum árum síðar. Á hinn bóginn er nýjasta stöðin, Búrfell II, með eina vél, sem framleiðir ríflega 100 megavött. Siguróli bendir á að þessum breytileika fylgi að nýir menn þurfi að læra mjög marga þegar þeir byrja.

Var á sjónum í rúman áratug

Siguróli var yfirvélstjóri á togurum Brims í 12 ár áður en hann söðlaði um og hóf störf hjá Landsvirkjun fyrir rúmu ári. „Þegar ég var að byrja hérna, og reyna að læra á allar vélarnar, sagði ég stundum að þetta væri svipað og að vera yfirvélstjóri á mörgum skipum samtímis. Engin virkjun er eins. Hér eru sjö virkjanir en þegar ég var hjá Brimi vorum við með þrjá ísfisktogara, þrjú uppsjávarskip og tvo frystitogara í rekstri. Það að vinna hér er svolítið eins og að vita ekki í upphafi dags á hvaða skipi maður vinnur þann daginn,“ útskýrir hann.

Þegar Siguróli er beðinn að bera þessi störf saman svarar hann því til að í þessu starfi snúist auðvitað allt um rafmagnsframleiðslu og stýringu á rennsli. ►

▲ Að möngu er að hyggja í stjórnstöð. Á þessum skjá má sjá yfirlit yfir framleiðslu allra virkjana Landsvirkjunar á svæðinu.

Á sjónum sé rafmagn vissulega líka framleitt, fyrir búnað skipsins. „Það er margt ansi líkt. Við erum hér í Búrfellsvirkjun með glussabúnað og svo dísilvélar sem eru neyðarrafstöðvar fyrir svæðið – vélar sem við þurfum að annast og prófa reglubundið.“ Margt sé hins vegar líka ólíkt. Nánar er vikið að því hér síðar í viðtalinu.

Öryggismálin efst á blaði

Siguróli bendir á að virkjanirnar séu búnar lokum – sem stöðvi vatnsrennslið – þannig að hægt sé að sinna viðhaldi og eftirliti. „Eins og til dæmis núna þá er virkjunin í Vatnsfelli stopp. Þar er ársskoðun á einni vélinni að ljúka. Allar vélar á þessu svæði eru stoppaðar a.m.k. einu sinni á ári og allt vatn tæmt úr þeim. Þá förum við inn í vélar og erum að vinna á því svæði sem vatnið flæðir alla jafna um. Við skoðum slit og leitum að skemmdum og dyttum að því sem þarf að sinna. Stundum þarf að laga eitthvað,“ segir hann.

Er ekkert yfirþrjáandi að standa inni í slíkri virkjun? „Jú, sumum finnst það. Þú ert auðvitað með lónið og vatnið allt fyrir ofan þig og horfir eftir vatnspípu sem er margra metra sver. Ef þú ímyndar þér að þetta myndi einhvern veginn opnast þá myndi manni skola hratt í burtu. En þetta venst og maður þekkir þennan búnað sem lokar af vatnið vel. Þetta er allt tryggt og læst. Rafmagnið er til dæmis tekið af glussastöðinni sem opnar fyrir vatnsrennsli þegar einhver er þar inni að vinna, svo ekki sé hægt að opna óvart. Það eru líka settir hengilásar á kúlu-lokann, þannig að enginn getur hreyft þetta.“

Siguróli segir að mikil áhersla sé lögð á öryggismál hjá Landsvirkjun og þeim sé mjög vel framfylgt.

„Það er alltaf verið að reyna að gera enn betur í þeim efnum. Nú síðast um áramótin var nýr maður ráðinn hér inn, í starf verkefnisstjóra öryggis og heilsu. Ég er svo öryggistrúnaðarmaður fyrir vaktmenn á svæðinu. En ég er auðvitað fyrst og fremst vaktmaður hér í stöðinni, sem sinnir rekstri og viðhaldi hennar.“

Vinnur eina helgi í mánuði

Vaktafyrirkomulagið í Búrfellsvirkjun er þannig að Siguróli vinnur eina viku, sjö daga, og er þá að sinna stöðvunum og sjá til þess að reksturinn gangi snurðulaust. Þeir vinna á daginn en eru á bakvakt á kvöldin og næturnar. „Við förum upp í viðkomandi virkjanir, þegar útkall kemur frá stjórnstöð. Það getur verið bilun eða innbrotaboð eða hvað sem er – við erum á vakt allan sólarhringinn þessa vikuna,“ útskýrir hann. Viðhaldi er svo sinnt á dagvaktinni.

Sjö daga frí kemur í kjölfarið á sjö daga vinnutörn. Eftir fríð mæta þeir í fimm daga dagvinnuviku, fá svo helgarfrí og vinna svo fjögurra daga vinnuviku í kjölfarið. „Ég er bara að vinna eina helgi í mánuði en á frí hinar þrjár. Þegar maður er á dagvakt geta menn sem búa í nágrenninu farið heim á kvöldin,“ segir hann.

Hver starfsmaður sem gengur vaktir er með herbergi eða stúdíóbúð á svæðinu, þar sem allt er til alls. Þangað geta starfsmenn fengið maka eða börn í heimsókn. Starfsmenn hafa einnig aðgang að gesta-húsum sem hægt er að bóka fyrir fjölskylduheim-

”

Ég vinn örugglega álíka marga daga hér og á sjónum en frítíminn nýtist mikið betur

Um Búrfellsvirkjun

Búrfellsvirkjun er ein af mikilvægustu vatnsaflsvirkjunum Íslands og hefur gegnt lykilhlutverki í raforkuframleiðslu landsins í yfir hálfa öld.

Virkjunin var reist í Þjórsárdal og tók til starfa árið 1969. Upphaflega var hún með sex 45 MW Francis-túrbínur og hafði uppsett afl upp á 270 MW. Árið 2018 var Búrfell II tekin í notkun, sem bætti 100 MW við virkjunina. Þannig er heildarafl Búrfellsvirkjunar nú 370 MW. Virkjunin nýtir rennsli Þjórsár og hefur meðalársframleiðslu upp á um 2.600 GWh.

Búrfellsvirkjun var upphaflega reist til að mæta orkuþörf alþýðsins í Straumsvík, sem var fyrsta stóra iðnaðarframkvæmdin sem nýtti íslenska raforku í stórum stíl. Þetta markaði upphafið að nýtingu vatnsafls til að styðja við orkufrekan iðnað á Íslandi.

Virkjunin er staðsett við fjallið Búrfell, sem er 669 metra hátt og er þekkt fyrir sérstaka jarðfræði og náttúrufegurð. Á svæðinu má einnig finna Þjóðveldisbæinn, sem er endurgerð af fornum bæ og dregur að sér fjölda ferðamanna.

Með Búrfellsvirkjun hefur Landsvirkjun sýnt fram á getu sína til að nýta náttúruauðlindir Íslands á sjálfbærnan hátt, með því að framleiða hreina og endurnýjanlega orku sem styður við efnahagslegan vöxt og þróun landsins.

Búrfellsstöð II

Búrfellsstöð II er nýjasta vatnsaflsvirkjun Landsvirkjunar og var gangsett 2. júlí 2018. Hún er neðanjarðar, um 300 metra inni í Sámsstaðaklifi í Þjórsárdal, og var reist til að nýta framhjérennsli Búrfellsstöðvar. Stöðvarnar deila sama miðlunarlóni, Bjarnalóni, og tengjast orkukerfinu saman.

Búrfellsstöð II er búin einum 100 megavatta Francis-hverfli og framleiðir um 300 gígavattstundir af raforku á ári. Vatnið rennur úr Bjarnalóni um 370 metra langan aðrennslisskurð að inntaki stöðvarinnar, síðan niður 110 metra löng fallgöng að túrbínunni. Eftir að hafa knúið rafalinn er vatninu veitt um 450 metra löng frárennslisgöng og þaðan út í 2,2 kílómetra langan frárennslisskurð sem leiðir það út í Fossá, um kílómetra neðan við gömlu Búrfellsstöðina.

Með tilkomu Búrfellsstöðvar II hefur heildarafl Búrfellsvirkjunar aukist í 370 megavött, sem styrkir enn frekar hlutverk hennar sem einnar af lykilorkuframleiðslustöðvum Íslands.

sóknir, ef fleiri eru á ferðinni. „Aðbúnaðurinn hérna er mjög góður og hér fer vel um alla,“ segir hann.

Á hverri vakt eru sjö starfsmenn, rafvirkjar og vélstjórar í bland. „Á vaktinni hjá mér eru fjórir vélstjórar og þrír rafvirkjar. Þetta getur verið svolítið misjafnt á milli vakta. En við erum í heildina 28 vaktmenn, þar af um helmingur vélstjórar.“ Hann segir að þessir tveir hópar, rafvirkjarnir og vélstjórnarnir, njóti á vaktinni góðs af þekkingu hvor annars. „Þetta er góð blanda. Sumir vélstjórnarnir eru reyndar með rafvirkjaréttindi líka.“

Siguróli segir að vélstjórnarnir á hans vakt hafi allir bakgrunn af sjónum, héðan og þaðan. Og rafvirkjarnir búi einnig að fjölbreyttri þekkingu úr öðrum störfum.

Vanþakklát kjarasamningsvinna

Siguróli fylgist ágætlega með starfi VM og hefur setið í samninganefnd vegna kjarasamningsgerðar – vinna sem hann segir að sé stundum bæði erfið og vanþakklát. „Ég ber svakalega mikla virðingu fyrir þeim sem nenna að standa í þessu fyrir okkar hönd – en þetta á ekki við mig. Þetta er rosalega erfið og væntingarnar eru miklar. Maður er kannski búinn að

standa í viðræðum við viðsejandann vikum saman og finnst eitthvað hafa áunnist. Svo kemur maður stoltur um borð í skipið og kynnir afraksturinn og fær þá: „Er þetta allt og sumt?“ Fæstir hafa nokkra hugmynd um þá vinnu sem liggur að baki. Og það er satt að segja ekki auðvelt að vera í samningaviðræðum við SFS.“

Gott vinnuumhverfi

Siguróli segir aðspurður að einn af kostunum við vélstjórarstarfið hjá Búrfellsvirkjun sé að fyrirsjáanleikinn sé mikill. Vaktaplan næstu fimm til sex ára liggi þegar fyrir og allur aðbúnaður starfsfólks sé til fyrirmyndar. Á móti komi að launin fyrir vinnuna á sjó séu yfirleitt talsvert hærri enda fjarveran frá heimili á sjó mikil, starfsaðstæður séu mjög krefjandi og yfirleitt séu bara tveir vélstjórar á skipum nú til dags. „Það þýðir að annar vélstjórinn er alltaf einn á vakt að vinna, sama hvert verkefnið er. Hér í Búrfelli erum við alltaf tveir eða fleiri saman að vinna, sem auðveldar starfið, gerir mönnum kleift að skiptast á hugmyndum. Það eykur öryggi.“

Hann segist njóta þess að vinna í þessu umhverfi, umkringdur fagmönnum sem séu frábærir í sínu starfi. „Hér tölum við allir sama tungumálið. Hér ▶

”

Ég var orðinn næstum fimmtugur og fannst rétti tíminn kominn til að breyta til og læra eitthvað nýtt

WWW.GASTEC.IS

SÍÐAN 2001
GASTEC
ÞEKKING & ÞJÓNUSTA

SÍMI 5877000

VERKFÆRI MÁLMIDNAÐARFÓLKSINS

KEYANG
Verkfæri

Strong Hand Tools

BAHCO
Verkfæri

JEPSON POWER
Leading Through Innovation GERMANY since 1984
Rafmagnsverkfæri

varionet safetypro
Öryggisgleraugu

CEWELD® SUÐUVÍR

Allt til málsuðu & málmskurðar

MIG/MAG NEOPULSE

TIG AC/DC TITANIUM

GASTEC | ÞEKKING & ÞJÓNUSTA
KIKTU Á VEFVERSLUNINA | WWW.GASTEC.IS

▲ Myndin er tekin í Búrfelli II, inni í miðju fjalli. Stöðin framleiðir níflega 100 megavött. Samanlagt afl Búrfells I og II er því um 370 megavött.

er ofsalega góður mannskapur enda er mjög vel staðið að því að velja menn hér inn. Valinn maður í hverju rúmi. Það er hins vegar gríðarlega lærdómsríkt að vera á sjónum og þú lærir þar að redda þér. Þar er ekkert í boði að hringja í einhvern annan og fá til þín hjálp þegar skipið er á hafi úti. Ég er hins vegar orðinn næstum fimmtugur (47 ára) og fannst rétti tíminn kominn til að breyta til og læra eitthvað nýtt," segir Siguróli sem var búinn að vera 12 ár samfleytt hjá HB Granda, sem svo varð Brim.

„Það gekk mjög vel og var gaman og krefjandi. Ég fékk nýtt skip í hendurnar 2017, Akurey AK10, og var yfirvélstjóri þar alveg þar til ég hætti. Það var gríðarlega flókið skip – sannkallaður hátæknitogari. Um borð var sjálfvirk flokkunarkerfi og alls kyns búnaður á millidekki; mikil kæling og þess háttar ásamt sjálfvirkum lestarkerfi – fyrir utan sjálft vélarrúmið. Við vorum bara tveir vélstjórar um borð hverju sinni og þurftum að sinna þessu öllu. Það var svolítið mikið en við vorum komnir með ágætislag á þessu.“

Launin eru ekki allt

Honum fannst eins og áður segir vera kominn tími til að breyta til og eftir nokkur samtöl við vini og fyrrverandi samstarfsmenn, sem höfðu hætt á sjónum, ákvað hann að láta slag standa. „Ég ákvað að sækja um hér og það gekk upp. Það er satt að segja erfitt að vera til sjós í mörg ár og starfið getur verið krefjandi líkamlega og andlega. Svefnleysi hrjáir marga sjómenn því það getur verið erfitt að sofa í miklum veltingi. Maður kom sjaldan eða aldrei hvíldur í land,“ útskýrir hann.

Landsvirkjun reisir 30 vindmyllur

Tvær vindmyllur eru í notkun í námunda við Búrfellsvirkjun, til tilraunar. Stöðin tekur við rafmagn frá þeim en það er ekki í verkahring starfsfólks Búrfellsvirkjunar að sinna viðhaldi þeirra. Siguróli segir að nú áforði Landsvirkjun að reisa 30 vindmyllur á svæði sem kallað er Vaðölduvær. Jarðvinna á svæðinu er hafin.

„Við eigum ekki að þjónusta þetta vindorkuver en verðum til aðstoðar og eftirlits. Þegar þær eru komnar í rekstur getum við mögulega sparað aðeins vatn, þegar þær snúast,“ segir Siguróli. Hann bætir við að rafmagn frá vindmyllum sé aldrei selt miðað við 100% afköst. Ef til vill sé þriðjungur seldur. „Við getum nýtt það rafmagn sem verður umfram en á móti kemur að við þurfum að eiga vatnsafl á móti vindmyllum, þegar ekkert blæs. Það þarf sem sagt að virkja meina vatnsafl til að eiga á móti vindmyllum, þegar þær snúast ekki,“ útskýrir Siguróli.

„Umhverfið hér er að mörgu leyti manneskjulegra þótt kjörin séu ekki alveg sambærileg. En launin eru ekki allt,“ segir hann og bætir við að á sumrin sé fyrirkomulagið þannig að þeir taki frí dagvinnuvikurnar en vinni sjö daga vaktirnar. Þannig sé hægt að dreifa sumarfríinu yfir þrjá mánuði og eiga frí þrjár vikur af hverjum fjórum. Það sé æðislegt að eiga svo mikið frí. „Ég vinn örugglega álíka marga daga hér og á sjónum en frítíminn nýtist mikið betur þar sem auðveldara er að skipuleggja sig fram í tímann. Það er mikið lagt upp úr því hér að þetta sé fjölskylduvænt umhverfi. Komi upp aðstæður sem kalla á þig heim þá er sagt að fjölskyldan sé í fyrsta sæti og þú ferð heim. Menn geta verið heima ef menn verða veikir eða farið heim ef menn veikjast í vinnunni – ólíkt því sem gerist á sjónum. Þar vinna menn yfirleitt áfram þótt þeir veikist eða jafnvel slasist. Á sjónum eru menn á hlut og vilja ekki lækka kaupið hjá hinum með því að liggja í koju og draga úr afköstum skipsins. Eitt dæmi um slíkt var þegar öll áhöfnin, fyrir utan tvo, fékk matareitrun á öðrum degi í fimm daga túr. Túrin var samt kláraður og skipið fyllt þótt menn væru ælandi um allt skip.“

Hann segir að launin séu ágæt í þessu starfi. „Aukavaktir eru mjög vel greiddar – ólíkt því sem er á sjónum. Þetta er á flestan hátt allt öðruvísi en að vera á sjónum, þrátt fyrir að viðfangsefnin séu að sumu leyti sambærileg,“ segir hann að lokum.

Margt fleira á www.jupo.is

Suðuvír fyrir járn	Suðuvír fyrir ryðfrítt	Suðuvír fyrir ál
Suðuvír ER70S-6 [SG2]1,0mm	Suðuvíri ER316LSi 1,0mm	Suðuvír AlMg5 ER5356 1.00 mm
		
15 kg - 7.315 kr m/vsk	15 kg - 42.544 kr m/vsk	7 kg - 15.568 kr m/vsk

Jupo Íslandi ehf.
 Kt. 630615-1270
 774 - 4344
 @jupo@jupo.is

Óskum sjómönnum, og landsmönnum öllum,
heilla á sjómannadeginum

JE - VÉLAVERKSTÆÐI EHF

GRÁNUGÖTU 13 - 580 SIGLUFIRÐI
Sími: 467 1296 - FAX: 467 1595 - je-velar@simnet.is

530-3100 eða 892-8230

Nám í kælitækni í undirbúningi

Hlöðver Eggertsson er formaður Kælitæknifélags Íslands, félagsskapar áhugafólks um kælitækni.

Við sinnum fræðslu til félagsmanna og reynum að upplýsa þá um það helsta sem er í gangi hverju sinni. Nú síðast fengum við til dæmis sérfræðinga frá Umhverfis- og orkustofnun til að flytja erindi um væntanlegar breytingar á reglugerðum og vottunum sem snúa að kæliiðnaði. Eins kynnti Víglundur Laxdal fyrirhugað nám í kælitækni. Þá sótti Sigurður Bergsson ráðstefnu NKF í Noregi fyrir hönd Kælitæknifélagsins og sagði frá því sem þar kom fram. „Þetta segir Höðver Eggertsson, formaður Kælitæknifélags Íslands. Um er að ræða félagsskap áhugafólks um kælitækni en lauslega áætlað segir Höðver um 100 manns vinna við þetta fag á Íslandi.

MVND-ERNIR

um þjálfun og hæfni starfsmanna sem fást við þessi hættulegu efni.

Nú er Evrópusambandið að herða kröfurnar. Til stendur, að sögn Hlöðvers, að þeir sem vinna með ammoníak og kolsýru muni einnig þurfa að sækja sér vottun. „Þeir sem vinna í kæliðnaði eru oft að vinna með hættuleg efni auk þess sem mikil verðmæti eru undir. Með vottun er verið að tryggja að menn uppfylli lágmarkskröfur um þekkingu og færni með tillit til öryggis og til að geta sinnt viðhaldi og annarri vinnu við þessi kerfi,“ segir hann.

Nám í undirbúningi

Úr starfsemi Kælitæknifélagsins dró nokkuð þegar heimsfaraldurinn gekk yfir en nú eru blikur á lofti. Unnið hefur verið að því að skipuleggja nám og hefja kennslu í kælitækni í Véltekniskólanum. Félagið hafði á sínum tíma eftirlitshlutverk með námskeiðum til vottunar hjá Véltekniskólanum. Þau námskeið voru að sögn Hlöðvers haldin fyrir atvinnulífið og fólu í sér námskeið og í framhaldinu verkleg og skrifleg próf. Evrópureglugerð gerir kröfu um að þeir sem vinna með F-gös standist verklegt og bóklegt próf.

„Þetta hefur verið lengi í deigluinni. Það hafa aldrei verið gerðar neinar kröfur til fólks sem vinnur við kælitækni á Íslandi. Menn hafa bara fengið að vinna við þetta óhindrað og lítið eftirlit verið. Það hefur lengi verið krafa frá félagsmönnum í félaginu okkar og frá iðnaðinum sjálfum að breyta þessu og setja á fót nám í þessari iðngrein. Nú er verið að endurvekjja þessar hugmyndir og skipuleggja nám í samvinnu við danska handverkskólann Den Jyske.“ Vonir eru bundnar við að hægt verði að hefja kennslu í þessu námi áður en langt um líður.

Sjálfstæð grein innan véltækninnar

Hlöðver segir að þeir sem vinna í kæliðnaði á Íslandi starfi við allt milli himins og jarðar. Þeir hanni og setji upp stór og lítil kerfi sem sett séu upp bæði innanlands og úti um heim allan. Hann nefnir í því samhengi fyrirtæki á borð við Thor Ice, Frost, Frystikerfi o.fl.

„Kælitæknin er sjálfstæð grein innan véltækninnar með yfir 100 ára þróunarsögu kæli- og frystikerfa. Mikil þróun hefur átt sé stað á síðustu 60 árum hvað varðar íhluti kælikerfa og stýringar ásamt því að sífellt bætast nýir kælimiðlar við. Hér heima er mest unnið með kælingu og frystingu á matvælum en einnig kælingu í lyfjaiðnaði.“

Sjálfur hefur Hlöðver verið viðloðandi kæliðnaðinn um áratugaskeið. Hann vann við uppsetningu og smíði á kælikerfum auk þess að smíða iðnstýringar fyrir kerfin. Hann var ráðgefandi við stofnun Thor Ice og smíðaði með stofnandanum fyrstu kerfin. „Síðan hef ég verið að kenna þetta í rúmlega 20 ár. Ég kenni í meistarskólanum hjá Rafmennt, meðal annars á varmadælur. Kenndi m.a. alla kælitækni við Vélskólann í u.þ.b. 20 ár. Ég hef því verið viðloðandi þennan iðnað lengi.“

Starfsemi félagsins hefur sveiflast nokkuð undanfarin ár. Fyrir heimsfaraldurinn stóð félagið fyrir stórrí ráðstefnu sem snerist um vottun fyrir þá sem vinna með flúoraðar gróðurhúsalofttegundir, jafnan kallaðar F-gös. Á vef Umhverfisstofnunar segir að um sé að ræða manngerðar gastegundir sem framleiddar séu til notkunar í margvíslegum iðnaði og vörum. F-gösin séu mörg hver öflugar gróðurhúsalofttegundir og í ljósi þess hafi verið settar reglugerðir til að draga úr áhrifum á hlýnun jarðar vegna losunar þessara efna út í andrúmsloftið.

Félagið var umhverfisráðuneytinu og Umhverfisstofnun innhandar við skipulagningu og innleiðingu á umræddri vottun en hún gerir m.a. kröfu

”

Það hafa aldrei verið gerðar neinar kröfur til fólks sem vinnur við kælitækni á Íslandi

Hér sést höfnin en einnig Ingólfstræti, Sænska frystihúsið, Kalkofnsvegur, Ingólfsgarður, Björnsbryggja, Faxagarður, Austurbakki, Kolakraninn, Miðbakki, Grófarbryggja, Tryggvagata o.fl.

MYND: LOFTUR GUÐMUNDSSON / LJÓSMYNDASAFN REYKJAVÍKUR

Merkur samningur vélstjóra frá árinu 1938

Kjarasamningur vélstjóra frá 1938 veitir áhugaverða innsýn í kjaraumhverfið fyrir um 90 árum.

Dann 21. mars árið 1938 var undirritaður kjarasamningur milli Félags íslenskra botnvörpuskipaeigenda og Vélstjórafélags Íslands. Samningurinn markaði tímamót í kjar- og réttindamálum vélstjóra á Íslandi, með ákvæðum sem þá þóttu mjög framsækin.

Í samningnum kemur fram að mánaðarlaun 1. vélstjóra skuli vera að lágmarki 300 krónur, auk þess sem hann fái 1% af brúttósöluverði afla skipsins. Laun 2. vélstjóra voru 450 krónur á mánuði og aðstoðarvélstjóra 350 krónur. Sérstök ákvæði giltu ef skip stunduðu flutninga eða voru á síldveiðum, þar sem vélstjórar höfðu rétt á fiski sem þeir veiddu sjálfir.

Þegar skip lá við bryggju hækkuðu laun 1. vélstjóra í 500 krónur mánaðarlega, ásamt fæði eða fæðispeningum. Ef vélstjóri beið eftir nýju skipi sama félags í landi fékk hann einnig greidd laun og fæðispeninga þar til hann var skráður á nýtt skip.

Samningurinn tryggði vélstjórum aukin réttindi eftir starfsaldri. Þeir sem unnið höfðu í eitt ár hjá sama félagi töldust fastir starfsmenn með þriggja mánaða uppsagnarfrest. Þá fengu 1. vélstjórar eftir árs starf þriggja vikna sumarfrí á fullum launum, sem varð að heilum mánuði ef skipið var í rekstri tíu mánuði eða lengur á ári. Vélstjórar höfðu líka rétt á

Miðaðist við andvirðið á pakkhúsgólfi

Auk mánaðarkaupans skal greiða 1. vélstjóra 1% — einn af hundraði — af brúttó söluverði fiskjar þess skips, er hann vinnur á. Hundraðsgjald þetta miðast við andvirði fiskjarins á pakkhúsgólfi, hvort sem hann er seldur sem saltfiskur eða þurfiskur. Stundi skipin ísfiskveiðar, greiðist hundraðsgjald af söluverði fiskjarins á sölustaðnum, og reiknað á sama hátt og til annarra yfirmanna, er aflaverðlaun taka, án nokkurs frádráttar. Af síldarafla greiðist ennfrémur 1% — einn af hundraði — af brúttó söluverði bræðslusíldar, og af andvirði saltsíldar að frádrögnum tunnuverði. Kaupi útgerðarmaður fisk til viðbótar afla skipsins ber 1. vélstjóra 1% af söluverði fiskjarins, að frádrögnum kaupverði hans.

tvöföldum launum ef sumarleyfi voru ekki tekin, að ákveðnum skilyrðum uppfylltum.

Í samningnum voru sett fram skýr ákvæði um að vélstjórar ættu forgang að vinnu hjá útgerðinni og skyldu fá reikningsyfirlit árlega yfir tekjur og afla. Einnig var gert ráð fyrir sérstökum gerðardómi til lausnar ágreiningi.

Þessi samningur frá 1938 sýnir vel þá kjarabaráttu sem vélstjórar stóðu í fyrir rúmum 85 árum og hvernig réttindi þeirra hafa þróast frá þessum tíma og til dagsins í dag.

Vissir þú að Sjúkrasjóður VM endurgreiðir 100% af kostnaði sjóðfélaga vegna krabbameinsleitar, lungna- og hjartaskoðunar og heyrnarmælinga?

ER ÞINN VIÐHALDS- STJÓRI Í LAGI?

HVENÆR FÓRST ÞÚ SÍÐAST TIL LÆKNIS?

Margir fara sjaldan eða aldrei til læknis. Þú getur pantað þér tíma hjá næstum hvaða lækni sem er

Þú þarft engar áhyggjur að hafa en sýndu smávegis aðgæslu

Það eru ekki miklar líkur á því að þú fái krabbamein. Líkurnar aukast þó nokkuð þegar menn eru komnir yfir fertugt.

Krabbamein í blöðruhálskirtli
Blöðruhálskirtils-krabbamein er algengasta krabbameinið hjá körlum á Íslandi.

Brjóst- og leghálskrabbamein
Brjóst- og leghálskrabbamein er algengasta krabbameinið hjá konum á Íslandi.

Krabbamein í ristli og endaparmi
Ristilkrabbamein er næst algengasta krabbameinið hjá báðum kynjum.

Lungna-krabbamein
Lungnakrabbamein er þriðja algengasta krabbameinið hjá báðum kynjum.

Magnús á að
baki fjölbreyttan
starfsferil.

Gefur út sína fyrstu ljóðabók á tíræðisaldri

Véltjórinn **Ásm. Magnús Hagalínsson** frá Hvammi í Dýrafirði hefur nú á tíræðisaldri gefið út sína fyrstu ljóðabók. Hún heitir Hvammur og kom út í febrúar síðastliðnum.

Magnús, sem fæddist þann 14. febrúar árið 1931, hefur lifað viðburðaríku lífi og endurspeglast reynsla hans í ljóðunum sem fjalla meðal annars um ástina, fjölskylduna, trúna, listina, viskuna og tilveruna sjálfa.

Magnús er sonur hjónanna Hans Hagalíns Ásbjörnssonar, bónda og sjómanns frá Efsta-Hvammi, og Guðmundu Lárusdóttur, húsfreyju frá Efri Mið-Hvammi. Hann ólst upp ásamt ellefu systkinum við hefðbundin sveitastörf. Frá fermingaráldri tók Magnús þátt í sjósókn, bæði sem kokkur

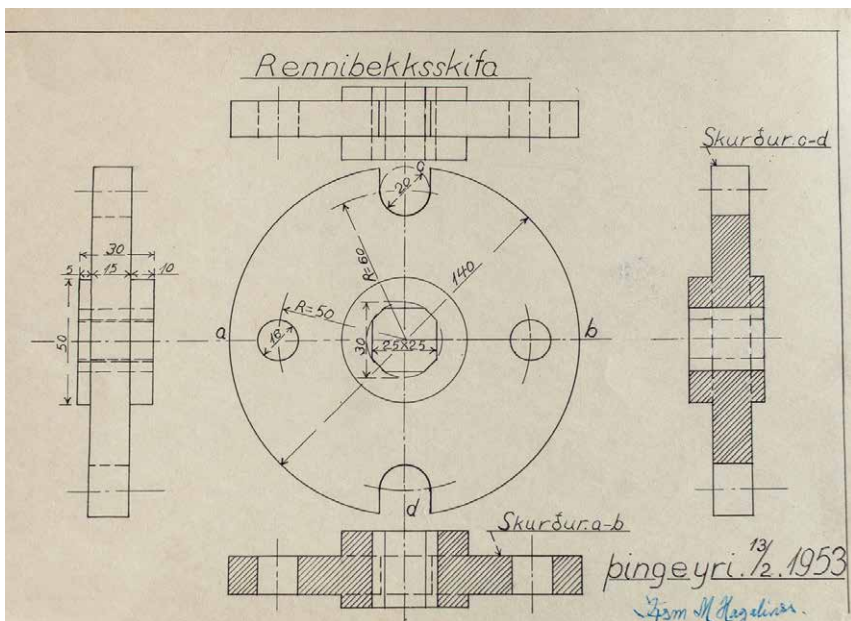
◀ Nemendur í árgangi Magnúsar í Vélskóla Íslands árið 1955. Hann er fjórði frá hægri, með krosslagðar hendur.

á snurvoðarbáti og síðar sem sjómaður á vertíðarskipinu Sæhrímni.

Á tvítugsaldri hóf Magnús nám í vélvirkjun hjá Vélsmiðju Guðmundar J. Sigurðssonar á Þingeyri, þar sem hann lærði smíði og viðgerðir á vélbúnaði

fiskiskipa og togara. Að loknu námi fór hann í Vélskóla Íslands í Reykjavík og útskrifaðist árið 1957.

Magnús kynntist eiginkonu sinni, Önnu Bjarnadóttur, árið 1951 og hófu þau búskap árið 1959. Þau eignuðust

▲ Teikning eftir Magnús þegar hann var í lönnskólanum á Þingeyri.

þrjár dætur og nutu farsæls og gjöfuls hjónabands.

Starfsferill Magnúsar var fjölbreyttur, hann var vélstjóri á hvalskipi, þriðji vélstjóri á Goðafossi og tók þátt í siglingum til New York. Hann starfaði einnig sem annar og fyrsti vélstjóri á togaranum Þorsteini Ingólfssyni á Íslandsmiðum, við Nýfundnaland og vesturströnd Grænlands, og var á sumarsildveiðum á skipinu Akurey.

Á árunum 1963-1967 vann Magnús hjá Hraðfrystistöð Reykjavíkur, þar sem hann fylgdist meðal annars með smíði og frágangi skipa í Noregi og Hollandi og sótti skipin Akurey RE og Örfirisey RE til Íslands.

Árið 1969 hóf Magnús störf hjá álveri ÍSAL í Straumsvík, þar sem hann sinnti eftirliti og viðhaldi á mikilvægum búnaði verksmiðjunnar í 30 ár og varð síðar flokksstjóri.

Eftir langan og fjölbreyttan starfsferil ákvað Magnús að láta gamlan draum rætast með útgáfu ljóðabókar sinnar. Þeir sem hafa áhuga á að eignast bókina Hvammur geta haft samband við dóttur hans, Aðalheiði E. Ásmundsdóttur, í síma 896 3021.

Ljóð úr bók Magnúsar er birt hér á síðunni en hér má einnig lesa frásögn Magnúsar af hönnun og framkvæmd breytinga á miðstöðvarkerfi skips í Noregi árið 1963, þar sem hann nýtti kælivatn véla skipsins til upphitunar og sparaði þannig olíunotkun. Breytingin reyndist svo vel að hún var, að sögn Magnúsar, tekin upp sem fyrirmynd af öðrum skipasmíðastöðvum.

Ljóð úr bókinni Hvammur:

Rósin að vestan

*Yndispokka hefur hún
hrundin lokka þrúða.
Er frá il að efstu brún
öll sem rós í skrúða.*

*Í hennar fasi feðurð er
falin undir rósálíni.
Sem alla daga birtu ber
þótt blessuð sólín skíni.*

*Skart á hendi bauga hjarta
við barminn gullið skín.
Örmum vefur vin að hjarta
og varir teygja rósavín.*

*Rósin fagra bóman ber
birta mjúk er kvöldi hallar.
Í hennar vistum Venus er
hún vekur þrá er ástin kallar.*

*Rós á kvisti hvíldi nær
á hvítu líni drauma segi.
Er fangaði hjarta fögur mæri
það fór kul að nýjum degi.*

*Í gömlum glósubókum
sem geyma ljóðaskrín.
Blöð af rauðum rósum
og rímuð öll til þín.*

Miðstöðvarketillinn

Texti: Ásm. Magnús Hagalínsson

Það var árið 1963 þegar ég fór til Flekkefjord í Noregi og verkefnið var að fylgjast með vélbúnaði skipa og frágangi við hann og öðrum búnaði.

Skipið var Hamravíkin KE 75 200 brl. með 500 ha. Lister og 50 ha. ljósavél. Þegar ég var búinn að heilsa upp á forstjóra Skipasmíðastöðvarinnar Kongevoll kynnti hann mig fyrir starfsmanni sem átti að fara með mér um vinnusvæðið úti og inni.

Eftir það réði ég mér sjálfur. Ég fékk skrifstofu og teikningar af skipi og öllum búnaði.

Því næst fór ég um borð í skipið. Allar íbúðir í lúkar voru hitaðar með rafmagnsöfnum. Þar næst fór ég í vélarúmið. Það fyrsta sem vakti athygli mína var miðstöðvarketill. Það var búið að leggja frá honum í þeim tilgangi að hita upp afturskipið. Þetta hafði ég séð áður við vinnu mína í skipum heima. Ég tók strax þá ákvörðun að þessu langaði mig til að breyta.

Og daginn eftir fór ég að skoða þetta betur og teiknaði upp þann möguleika að taka hitað kælivatn að hluta frá aðalvél og ljósavél fyrir innan Termostat og taka lögnina sundur frá miðstöðvarkatli á góðum stað og tengja báðar lagnir frá vélum þar við miðstöðvarkerfið, framrás og bakrás.

Og daginn eftir fór ég með þessa teikningu af hugmyndinni til forstjóra. Hann verður mjög hugsi yfir þessu, en segir svo að lokum að þessi hugmynd mín sé vel athugandi og segir svo að hann muni senda mér skilaboð innan tíðar. Daginn eftir fæ ég skilaboð um að við ættum að hittast fyrir hádegi á morgun. Ég mæti á tilsettum tíma. Þar var mættur véla- og skipaverkfræðingur stöðvarinnar og þessi hugmynd var rædd nokkra stund og svo var hún samþykkt og að breyta kerfinu eins og ég hafði teiknað það. Ég fékk svo loforð um að fá tvo menn með mér í þessa breytingu og það gekk eftir. Það tók okkur tvo daga að klára verkið og miðstöðvarketillinn fór í land.

Og þess má geta hér að Skipasmíðastöðin keypti skipið Hamravík þegar hún kom á sölu-skrá. Þeir hafa viljað hafa fyrirmyndina hjá sér. Og tíminn leið.

Svo bauðst mér árið 1964 að sækja skip til Noregs fyrir Hraðfrystistöð Reykjavíkur.

Það var Akurey RE 6 smíðuð í Florø, 251 brl. með 660 ha. Lister og 50 ha. ljósavél. Og var ég þar í þrjú ár. Og seinna eða 1967 var ég beðinn um að sækja annað skip sem smíðað var í Deest í Hollandi fyrir Hraðfrystistöð Reykjavíkur. Það var skipið Örfirisey RE 14 og hún var 308 brl. með 800 ha. Lister.

Það vakti athygli mína að í báðum þessum skipum voru íbúðir í afturskipi hitaðar upp með háhita kælivatni frá aðalvél og ljósavélum. Og þessar skipasmíðastöðvar hafa fengið teikningar af breytingunni.

Með þessari breytingu á kerfinu sparast sú olía sem miðstöðvarketillinn hefði annars brennt.

krossgátugerð:
Bjarni sími:
845 2510

→

skútar
óðagot

Teikning:
Halldór Andri
eftirprentun
bönnuð

↓

afkvæmi
aflagaði

snöggur

10

átund

lagður

umgjörðin

↓

damp

↓

eyja

paninar

baular

skakka

12

mann

engi

flik

hátíð

tímabil

óvætur

eldstæði

3

bönd
ólogið

rúnina
óvissuna

espa

bolla
hæg

hast
röð

4

líkamshluti
eldsneyti

eldstó
skaði

2 eins

ritæfingu
klossana

2 eins
eftir

gjalla
rugl

eldstæði
þuklar

knæpur
gíg

næri
bókstafur

1

saggi

5

þættimír

flautuna

nefin

huglausa

þegar

lituð

aur
matjurt

mögla
borg

úræði
skrimt

ásamt

reku
þjóð

→

6

spjall
skuldhafi

öfug röð
stormurinn

áni

2

storm

9

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

Sendu lausnarorð á skrifstofu VM eða á vm@vm.is ásamt nafni og kennitölu fyrir **20. ágúst 2025**. Dregið verður úr innsendum lausnum. Í verðlaun er vetrarhelgarleiga í einu af orlofshúsum VM. Vinningshafi krossgátu úr 2. tölublaði 2024 er **Sigurgeir Harðarson**.

EINUNGIS FÉLAGSMENN GETA SENT INN LAUSNARORÐ

Sudoku

auðveld

			7	3	9	5		4
			2			3		1
					5			6
9		4	3	2	8		7	5
			6				4	
6					4			
	2			1		4	5	
5	8	9	4		2	1		
	4	1	9					8

miðlungs

3		6	8			9		
	8	4						3
	9		3		4	8		
		7	9		8	5		
4				6				
9		5	1	7		4		2
6		9	4				7	
				8		1	4	5
			5	3	7	6		

erfið

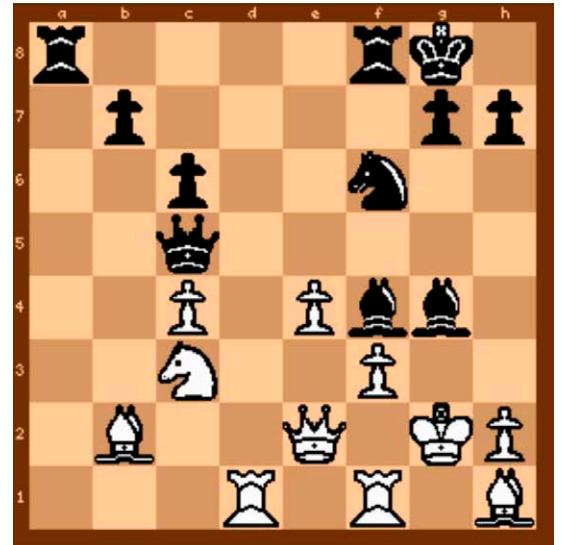
	6						2	5
3	2	8		4			1	
			7	9		3		
	3	5			8			
					5	9	6	
		9	2	6				
8			4		3			
	1			2	7			
					9		5	4

Skák

Skákþraut tekin saman af Birni Þorfinnssyni

Friðrik Ólafsson, fyrsti stórmeistari Íslendinga, féll frá á dögnum, 90 ára að aldri. Afrek Friðriks urðu til þess að hann varð sannkölluð þjóðhetja og sprenging varð í áhuga á skák á Íslandi í kjölfarið, sem segja má að enn sjái ekki fyrir endann á.

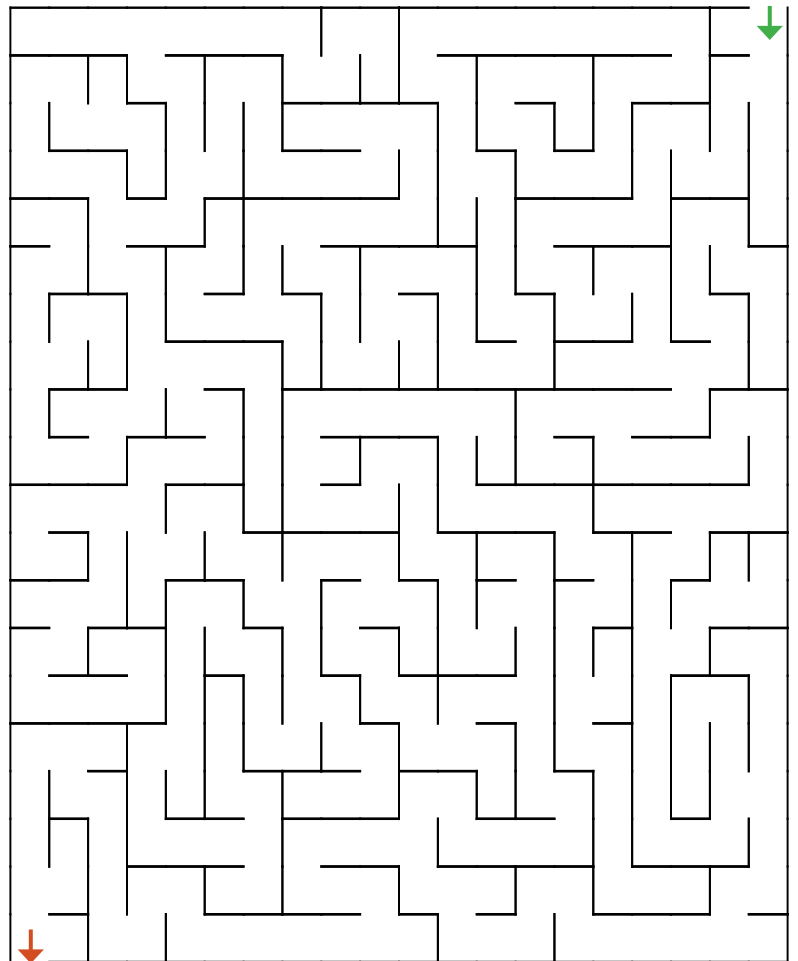
Stöðumyndin hér að ofan er úr einvígi Friðriks við erkióvin sinn á skákborðinu, hinn danska Bent Larsen árið 1956. Friðrik valtaði yfir Bent í sjöundu skák einvígisins og lauk henni með glæsilegum hætti.

Lausn: 24. - Bh3+ 25. Kxh3 Dh5+ 26. Kg2 Dxh2 mát.

Völundarhúsið

Ratar þú rétta leið í gegnum völundarhúsið?

Til hamingju með
daginn sjómenn

EIMSKIP